

OUR LIFE
НАШЕ ЖИТТЯ

Вересень

Ч. 8 1954

September

НАШЕ ЖИТТЯ

РІК XI. ВЕРЕСЕНЬ, 1954. Ч. 8.

Видає Союз Українок Америки
раз в місяць

Редагує редакційна колегія

Листування й передплату висилати на адресу
909 N. Franklin St. Philadelphia 23, Pa.

Передплата у Злучених Державах Америки
для членок Союзу Українок Америки
залишається в 1953 р. 2.50 дол.

Річна передплата для нечленок . . . . 3 дол.

Передплата в Канаді . . . . . 3 дол.

Річна передплата в Англії
й Австралії . . . . . 1 ф. ст.

Річна передплата у Франції . . . . . 900 фр.

Поодиноке число 30 центів

OUR LIFE

VOL. XI. SEPTEMBER No. 8

Edited by Editorial Board

Monthly publication except August, of the Ukrainian
National Women's League of America, Inc.

909 N. Franklin St. Philadelphia 23, Pa.

Phone MA 7-7945

Subscription in the United States for members
\$2.50 per year; non-members \$3.00 per year, half
year \$1.75. Subscription in Canada \$3.00 per year,
half year \$1.75. Subscription in England and
Australia 1 pound sterling, per year. Subscription
in France 900 francs, per year.

Entered as second class matter July 8, 1944,
at the Post Office at Philadelphia, Penna.,
under the Act of March 3, 1879.

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

КАНАДА:

Mrs. Lewka Romanyk
1252 Broadview Ave.
Toronto, Ont., Canada
Telephone: HA 6036

АНГЛІЯ:

Mrs. I. Witoszynsky
30, Keighley Rd.
Bradford, Yorks.
England

ФРАНЦІЯ:

Mme. Nina Kovalenko
14, rue des Cannelles
Paris 6
France

АВСТРАЛІЯ:

Mrs. I. Pelensky
136 Forest Rd.
Arncliffe, N.S.W.
Australia

З М І С Т

У сорокові роковини	1	Conference of the All-Ceylon Women's Organization	14
Г. Черінь: На пероні	2	Р. Коцик: Зимотривалі квіти	15
К. Пелешок: На своєму шляху	2	Осіньне чищення	16
Г. Дмитерко-Ратич: Перед вимаршем	3	Вишиваний стихар	17
О. Лотоцька: З далекої дороги	5	Н. Костецька: Зирк у тутешню кухню!	19
О. Копач: Новий підхід	7	І. Пошивайло: Із літніх вражень Катрусі	21
О. Трофимовська: Материнство й освіта	8	Тітка Ганна: Свято пастушків	22
Л. Бура: Піонерство на сцені	9	Напередодні 70-ліття	23
М. Бачинська-Донцов: Жінка науковий дослідник	10	Краєва Конференція Організації Укра- їнок Канади	25
N. P. Voluntary Slave Labor	13	При громадській роботі	26
President of UNWLA Visited Organi- zations in Europe	14	Д. Ярославська: Жінка з моєю долею	30

На обгортці світлина Ганни Дмитерко-Ратич у стрілецькому однострою.

У сорокові роковини

Українська громада в усіх країнах поселення вільного світу відзначає в цьому році 40-ліття формації Українських Січових Стрільців. Вони започаткували в новітній добі перший збройний виступ за здобуття волі та самостійності українського народу.

В їхніх рядах виявила себе гідно та жертвенно й українська жінка. Не зважаючи на всі попередження й перешкоди, переборовши твердість військового вишколу, вона бажала задокументувати, що в шляхетному змагу цілого народу вона займе своє місце і відстоїть свої позиції. Тверда воєнна дійсність нанесла їй ніжній душі деякі розчарування. А розвій війни показав, що жіноча участь у війні має велике й різномірне застосування. Та факт активної участі української жінки у рядах УСС проломив усякі застереження відносно військової служби жінки, а тим самим її повної рівноправності й рівновартости.

Імена Софії Галечко, Ганни Дмитерко і других стали новітніми символами жінки-воїна. Визвольні змагання приєднали до їхніх прізвищ інші, що проводили повстанськими загонами, як Маруся Соколовська або виконували звязкову служ-

бу, як Віра Бабенко. Та наші стрілкині, що добились участі у військовій формації і дійшли до старшинських степенів завдяки своєму впертому зусиллю — репрезентують саме галицьку жінку в її змагу за волю Батьківщини. Вони — тоді молоді дівчата — так зрозуміли кличі жіночого руху. Не в самій лише громадській роботі, не в політичному освідомленні, а в збройному змагу за волю України.

Сьогодні вже в цілому світі становище жінки у військовій службі набуло повного права громадянства. В другій світовій війні вже створилися цілі формації допоміжної військової служби, що тепер — на правах ветеранів — виступають враз із військовиками. Що діячки військової служби в ЗДА були й передовими громадянками країни, доказує йменування одної з них першим міністром освіти і суспільної опіки. Оветта Колп-Габбі впродовж війни служила в армії в ранзі полковника й очолювала жіночу допоміжну військову частину. Тепер цю жіночу військову службу розбудовують. Щораз то нові країни запроваджують у себе військовий вишкіл жінок і щораз то нові форми її стають актуальні. Тепер, коли воєнні дії обіймуть не тільки

фронтів лінії, а цілу країну, то не буде в ній спокійного відтинку й захисного місця.

Недавно тому сколихнула цілим світом вістка про героїську поставу медсестри в твердині Дієн Бієн Фу. Вона відмовилась покинути ранених і вихала тільки на виразне домагання окупанта. Женевева Галляр дала свідоцтво мужності, що його в обличчі небезпеки не все знаходить вояк-мужчина. Можемо сказати, що ця молода жінка врятувала славу французької армії і облегла болючу поразку, що її черговий раз понесла Франція на полі бою.

А скільки в нас у сучасну пору тих невідомих жертвенно працюючих Женевев? Тільки їх праця куди трудніша та ще й без проблеску надії якоїнебудь допомоги вільного світу. Невтомно діють і невтомно гинуть вони у важкій і відповідальній праці звязкової, розвідниці, кур'єра. З їхніх жертв родиться те, що притягає нові кадри, що запалює нову віру в майбутнє нашого народу.

А почин до того дали сорок літ тому відважні молоді дівчата. У роковини вимаршу УСС слід згадати нам їх крок та вшанувати цю спробу, що показала шлях другим.

НА ПЕРОНІ

Хто виряджав, хто зустрічав...
Тут плакали від щастя й жалю...
Летів на крилах бистрий час —
Мене одну не проводжали.

Пливе юрба з усіх сторін...
Ще півгодини... ще п'ятнадцять,
Ще десять... п'ять... ударив
— Прощай! [дзвін —
— Щасливо зоставаться!...

Вже скрипнув поїзд, як гарба,
А всього ще сказать не встигли!
І проводжаючих юрба
Вслід поїзду пероном бігла,

Немов якийсь живий потік.
Ще кидали в вікно пакунки,
Бажали доброї путі,
І вслід — останні поцілунки...

Об серце кігтем дряпав біль,
І я дивилася, наче хвора,
Як віддалялися все більш
Зелені очі семафора.

Із збірки „Crescendo“

На своєму шляху

Переглядаючи українську жіночу й загальну пресу, знаходимо заяви й дописи, в яких згадується про пляноване відсвяткування 70-річчя українського жіночого руху.

Сімдесят літ тому українське жіноцтво за покликом Наталі Кобринської пішло „на новий шлях“ і поклато початок українським жіночим організаціям, щоб у них українська жінка могла розвинути свої здібності й працювати не тільки для жіноцтва, а для свого народу взагалі. Її клич прийнявся не тільки на рідних землях, але також усюди в широкому світі, де б тільки не жила українська жінка. Всюди потворились жіночі організації, в яких по сьогодні ведеться корисна праця для всього суспільства, що знаходить відгук не тільки поміж своїми, але й поміж жіночими організаціями інших народів, що мали нагоду переконатись про вироблення й готовість української жінки.

Річ ясна, що все, що зроблено або робиться на жіночому відтинку, далеко незадовільне, порівнюючи з потребами теперішнього часу. Причина є та,

що багато нашого жіноцтва призабуло про „новий шлях“ що його показала нам Наталя Кобринська. Одні стоять осторонь усього й відмовляються від усякої праці. Другі створили жіночі секції при загальних організаціях і виконують там підрядну роботу. Через те велике поле, яке створили самостійні жіночі організації і проорали його, лежить облогодом, бо замало є охочих продовжувати працю перших піонерок і вносити нові цінності у наше суспільство.

Маю тут на думці тих активних жінок, що заколисують свою совість і оправдують себе тим, що не знають, до якої жіночої організації вступити, бо поруч Союзу Українок Америки створилися й інші жіночі організації. Та це не є ніяким оправданням. Кожна свідомо своїх завдань жінка має нагоду прослідити, яка організація на її думку найбільш їй відповідає. Кожна жінка повинна стати в ряди організації та працювати після спромоги своїх сил, часу і здібностей.

Дотепер при Союзі Українок Америки створилось 16 нових Відділів із нової еміграції. Ба-

гато новоприбулих жінок приступило до давніх Відділів. Але це не є розв'язкою справи. Це замале число в порівнянні з тим, скільки маємо здібного жіноцтва й молоді, які могли б своїм знанням і практикою причинитись до створення сильної жіночої організації. Бо лиш у сильній, великій організації можемо встоятись на поверхні життя, зберегти позицію української жінки між жіноцтвом інших народів та користуватись тими здобутками, що їх уже придбав Союз Українок Америки на міжнародньому ґрунті.

Союз Українок Америки є понадпартійною організацією, отже особисті політичні переконання нікому тут не стають на перешкоді. А в рядах її може знайти вияв для своїх громадських почувань кожна українка, що має здібність і охоту до громадської праці. Стаючи членом цієї самостійної жіночої організації, стає кожна українка на шлях, що його сімдесят літ тому витичили перші піонерки, а який уже промощений жіночою працею і жертвенністю, веде нас прямо на міжнародню трибуну.

Катерина Пелешок

Перед вимаршем

Присвячую незабутній пам'яті
мого чоловіка.

Сорок літ минає від хвилини, коли УСС вирушили „підіймати червону калину“ А щоб належно зрозуміти участь дівчат у тому поході, треба повернутись думками ще далше взад.

У початках 20. століття заіснували в Галичині події, що сколихнули українську молодь. Польонізація східньої Галичини, яку вперто проводили польські керівні кола, знайшла сильний спротив. На ті часи припадає боротьба за український університет, смерть Адама Коцка та атентат на намісника Галичини гр. Потоцького. Один виступ викликавав другий. Коли молодого хлопця Петра Чорнія вигнали з держ. семінарії за те, що продав картки на фонд ім. Олени Січинської, і він — не маючи змоги закінчити освіти — відібрав собі життя, вся середньошкільна молодь Львова спонтанно задемонструвала. На знак протесту не пішла до школи й відбула віче на Високому Замку.

Ми, дівчата, переймались живо всіми тими подіями. Нас боліло те, що ми не маємо свободи рухів, як наші товариші. Ми ж хотіли теж покласти свої сили у цій боротьбі. Горіли тим самим вогнем і мали б сидіти нечинно, тому, що нібито ми слабші, чи що „не випадає“? Та ж ми вже чули про кличі рівноправя, ми вже могли здобувати таку саму освіту. І старались іти крок у крок із головними кличами доби, старались займати у боротьбі своє місце.

Незабаром знов сколихнула всім українським народом забота побудувати пам'ятник Тарасові Шевченкові у Києві та влаштувати свято у 100-літні роковини його народин. Демонструвала молодь у Києві, демонструвала у Львові перед російським консулятом. Студенти вибили шиби в редакції „Русского Слова“, в бурсі на Курко-

вій вул., а ми, дівчата, доносили каміння.

Загроза війни казала перевирити своє відношення до військовости. Постали тайні пластові гуртки, де крім пластування набирались військового знання та вишколу. Перший тайний пластовий гурток постав у Львові в 1911 р. заходами Івана Чмоли. Вписалось до

Ганна Дмитерко-Ратич

нього коло 40 осіб молоді, між ними 7 дівчат.

В тому часі вдалося в галицькому намісництві затвердити статут для української військової організації. В березні 1913 вона оформилась під назвою „Українські Січові Стрільці“, а головою її був д-р Володимир Старосольський. Зразу же постала при УСС Жіноча Чота. Вона оформилась при УСС, що були зорганізовані при „Січі“ бо студентська УСС не хотіла мати жінок у своїй частині. Жіноча Чота нараховувала повсгох 20 членок. Подаю поізвища тих що памятаю: Дарія Білінська Марія Якимович, Уляна Бучко, Наталя Гевко, Оля Когут, Юлія Скорупська, М. Петричко, Міля Оприско, Марія Бачинська, Ольга Левицька, Меланія Ба-

лицька. Більше не пригадую, але знаю, що було й кілька січовичок між нами.

Однострій Жіночої Чоти був дуже простий. Спідничка з вовняного матеріялу сіро-зеленої краски і капелюх із того самого матеріялу. До того легша флянелева блузка яснішої сіро-зеленої краски. У тих одностроях машерувала Жіноча Чота в поході під час Січово-Сокільського Здвигу 28. червня 1914 р. і своєю появою звертала на себе загальну увагу.

Коли вістка про війну прошибла наш край, Стрільцька Головна Рада видала заклик до українського народу. Вже від 1. серпня 1914 р. стали зголошуватись і збиратись у Львові дсбровольці УСС.

На поклик Стрільцької Ради не могли явитись усі дівчата Жіночої Чоти, бо поїзди були перевантажені військом. Але ті що жили у Львові чи під Львовом прибули. Мене застав заклик дома, у Підберізцях, де я перебувала на вакаціях. Мій вітчим належав до „ляндштурму“ і був покликаний до війська 2. чи 3. серпня. Прощаючись зо мною сказав, що лишає нас самих, але сподіється, що дамо собі раду. Мені тоді ясно стало, що мама лишається дійсно „сама“, бо я вважала, що мені теж треба йти. Правда, мені дуже прикро стало, що й я лишаю маму у такий трудний час. Але молодечий порив і почуття обовязку перед батьківщиною перемагли. Тихцем я спакувала свій наплечник ще з вечора й продумувала, якби то зробити, щоб вийшло безболізно. Мати й так ходили зранку самого заплакані і я не хотіла їх ще більше смутити. Мама поїхала рано до Львова, щоб ще побачитись із вітчимом, а я вполудне вбрала стрільцький однострій, взяла пару білля і консерви, що їх дістала на пластову прогульку від тов. Чмоли, і попрощалася з бабусею своєю, яка була змелку моєю повірницею. Бабусі я сказала, що мушу йти,

бо належу до Стрільців, а тепер кличуть усіх, що туди належать. Бабуся все це спокійно вислухала й похитала журливо головою. Але я не зважала, мене немов палила якась горячка, і гнала мене з дому — мене кликав обов'язок.

Взяла наплечник на спину й почерез городи помандрувала до гостинця, а там 15 км пішки до самого Львова. На Личаківській рогаці мене спинив австрійський жандарм. Я показала йому свою виказку з печатками і мене пустили. Я пішла вниз Личаківською вулицею коло св. Антонія перейшла на Куркову і попри пожарну сторожу зійшла на Стрілецьку площу. Аж тут проти мене йде — моя мати. Пристанула, подивилася з докором на мене і сказала:

— Уважай, що скажуть люди!

Більш нічого не сказала. Була твердого характеру, бо дідусь помер, як мама була маленькою дівчинкою і вони обидва з бабусею мусіли важко працювати і давати собі раду.

Я зам'ялась. Але коли проминув перший переляк, я з легшею відітхнула і зачала скоро говорити. Говорила про обов'язок, про те, що мушу, що коли не приймуть, то повернусь... Мама вислухала мовчки дали мені тоді 5 срібних корон і ми попрощались.

Тоді я пішла просто до Січі на Коперника 5 і застала там нашу чоту, що провадила записи до УСС.

— Гаразд, Гандзю, — привітала мене, — чи може вже москалі у вас?

— Ще немає, але моє місце тепер тут. Чи є якась робота?

— Роботи багато, тільки біда з нічлігом! Сьогодні переночуємо у пані Білінської, а завтра якось то буде.

На слідуючий день прийшла Марійка Якимович і нам призначили кімнату в Академічному Домі. Нашим завданням була стійка перед канцелярією на Коперника 5, дижур при записах і праця на двірцях. Наш гурт складався з тих, що жили у Львові. Це були: Дарія Білінська, Марія Бачинська-Донцо-

ва, Меланія Балицька. Обидва останні дижурували на двірцях і спроваджували добровольців на призначені квартири: Акад. Дім, Дяківська бурса, Народний Дім, бурса УПТ на вул. Хшановської. Львівська сотня, що була зорганізована при „Січі“ під командою сотн. Чмоли і до якої належала наша Жіночка Чота, розташувалася тоді в селі Гаї під Львовом.

В тому часі заходами Жіночого Організаційного Комітету урухомлено санітарні курси в Народній Лічниці, які провадив др. Євген Озаркевич при допомозі др. Софії Морачевської (про яку тоді говорили, що була лікаркою на балканському фронті і ми з подивом до неї відносились). Допомога студент-медик, здається, пізніший лікар Гаванський. Ми зразу ж записались на ті курси. Учили нас і подавали найкращі відомості про першу поміч і взагалі, як поводитися з раненими. Курси тривали 2 тижні і закінчилися іспитами та видачею посвідок.

Для нас із Марійкою Якимович це був гарячий час. Ми ще перед 6-ою годиною підготовляли снідання для тих стрільців, що квартирували в Акад. Домі, потім стійка і дижур коло канцелярії, а по полудні санітарні курси. Обіди й вечері діставали Стрільці в кухні, що її зорганізував Жіночий Комітет при вулиці Осолінських. Коли прибуло більше Стрільців, урухомлено ще одну кухню на подвір'ї Акад. Дому і, здається, що й у „Труді“ в Ринку.

Львівські жінки й дівчата тоді гарячково працювали. У кухнях чергувались, старші варили, молодші помагали, а дівчата виносили страву на столи. Як сьогодні бачу похилені по статі, що обирають картоплю а других, що звиваються поміж столами.

Інтенданти (харчеві) мали для нас особливі завдання. Як сьогодні бачу їх, Я. Индишевського чи О. Навроцького, що кличуть нас:

— Дівчата, допоможіть! Приїжджає багато стрільців, а вже немає ліжок. Треба постарати

соломи, щоб ми могли положити їх на підлозі! І ми з Марійкою мандруємо до села Грибович і бігаємо від хати до хати за сніпками. Всюди по хатах тільки діти й старі, бо все вийшло в поле. Але над вечір вертаємось із фірою соломи!

То знов до мене О. Навроцький:

— Слухайте, товаришко, може б ви відвезли трохи харчів до Гаївської сотні. Ви з тих сторін, то знаєте добре дорогу.

І ось заїздить однокінка з фабрики „Здоров'я“, красивий кінь тяжкої ваги. Вантажать на віз мясо, риж, цукор, каву. Це харчі, що їх посилають зі Львова, бо решту дають село Гаї й сусідні села. Сідаю ззаду, щоб щось не загубилось, або хтось не потягнув. Забезпечена посвідкою, що й для кого везу. Рушаємо. Затримують нас щохвилини, а в Винниках жандарм-поляк хотів завернути назад до Львова й треба було телефонічно порозуміватись із командою.

Це був гарячий, метушливий час. Нарешті ми були корисні й могли щось робити для загальної справи, нарешті з нами числились, як із рівнорядним чинником. Ми не дбали про втому і їжу. Нам хотілось ще більше зробити, ще краще виконати наші завдання. Хвилинами думалось, що буде далі? Бо доходили тривожні вістки про наступ московського війська і про потребу вимаршу на фронт. Яка буде доля Жіночої Чоти? Вона ж некомплетна, хоч і з чотоваю. Та щоденні завдання не дали думати про те. Якось зовсім пропало і призабулось формальне „не випадає“, що колись вязало взаємини хлопців і дівчат. Тепер воно може здаватись дивним, але колись були ті штучні переговори і навіть мамине „що люди скажуть“ походило звідтіля. А воєнний час якось непомітно усунув їх і ми навіть не чулись коли й як.

Та все ж таки хвилювало нас наше майбутнє у військовій формації. Наша чота належала до сотні Чмоли, що була роз-

(Продовження на стор. 6)

З далекої дороги

Білі ночі! Їх оспівували поети і в сутінку їх молодий Шевченко блукав по Петербурзькому парку. А тут у Гелсінкі щойно відчули ми їх чар і загрозу. Десь кого 10 год. вечора починає сіріти й опівночі панує легкий сумерк. За годину-дві вже розвиднюється і настає ранок. Тутешні люди до цього звикли. Час білих ночей — це в Фінляндії пора для зустрічей, зїздів, прогульок. Бо й справді, день і ніч перемінились в одне якесь свято. Але приїзжі? Ми зтягаємо на ніч вікна важкими занавісами, щоб світло не будило нас зарання. А тут гаряче й хочеться дихати нічною прохолодою. Не диво, що вранці виглядають усі, як по важкій хворобі.

А хід конгресу вимагає всієї уваги. Вже закінчились наради комісій і сформували свої резолюції. На комісії теж переводили голосування. Від 14. червня ідуть наради повного конгресу. Широке місце признано звітам із праці. Особливу увагу присвячено Лаврі Барней, звязковій із ООН. Вона і її комісія є могутнім раменем МЖР, що лучить міжнародню органі-

зацію з цією світовою трибуною.

На початку нарад голова представляє новоприйняті Національні Ради — і їх представниць. Виходить невеличка смуглява жінка з Нігерії і висока, ставна делегатка Пакистану. Третя — представниця Танганіки неприявна. Це нові члени МЖР. Невеликі країни, з ледве започаткованим жіночим рухом. Але згідно зі статутом МЖР вони можуть стати повноправними членами. Їх піддержують і їм допомагають.

Дуже важним предметом нарад є зміни у статуті. Пропозиція змін уже заздалегідь розіслана і ми мали змогу їх переглянути. Завважую корисні зміни. МЖР працює над усуненням усіх нерівностей, що торкаються жінок, але й привчає жінок до їх громадської відповідальності. Дальше — МЖР не займається релігійними і політичними проблемами, що лягають в основу міждержавних конфліктів. Але ось додаток — за винятком тих, що торкаються основних прав людини і свободи.

Міжнародня Жіноча Рада вже

Управа Міжнародньої Жіночої Ради у Гелсінкі:

Зліва: Ген. секретарка Гелен Гмюр, голова Фінської Національної Ради Маргарита Суид-Боргман, і голова МЖР д-р Жанна Едер.

Голова СУА Олена Лотоцька виходить із літака

чує подих часу. Коли ще в Ате-нах багато делегаток здержалось від голосування при резолюції у справі пірвання грецьких дітей, то в Гелсінкі вже цього не буде. Стараюсь знайомитись із головами делегацій і в тому допомагають мені мої співробітниця з комісії міграції. Більшість їх докладно обзнайомлена з українською справою. Голова Канадської Національної Ради п. Тернер допомагає мені в тому, бо українські жіночі організації вже віддавна є членом її. Знайомлюсь із п. Колман, головою делегації з Австралії, яка теж недавно прийняла Союз Українок Австралії. Особливо привітно ставляться до нас грекині, що вже довгий час дістають „Наше Життя” Також індуска Камалія Дінгра цікавиться Україною.

Дивує мене склад делегацій. Мабуть найчисленніша з Англії, бо начислює около 40 осіб. На другому місці щодо численности Фінляндія, що й зовсім зрозуміло. Потім Норвегія з 23 делегатками, а вже слідує американська група з 20 осіб. Близько нас стоїть Південна Африка (19 осіб). Слідують середне чисельні делегації, як Німеччина, Франція, Швайцарія, Італія, Бельгія, Голяндія, Швеція, яких представництва виносили від 6—10 осіб. Інші країни прислали по одній-дві делегатки, як Аргентина, Австралія, Австрія, Чиле, Данія, Індія, Нова Зеландія, Пакистан, Південна Родезія,

Нізеленд, Гонгконг, Ізраель і Нігерія. Як бачимо — невелика Греція післала стільки ж осіб, що поблизка Голяндія, а Південна Африка перевищує поблизьку Швецію.

Дискусії йдуть жваво і матеріал вичерпується. Хоч провід зборів міняється, проте вони ведені одностайно. Слідна велика рутинна і дисциплінованість. Немає найменшого відхилення від теми.

А поміж те даліше йдуть імпresi. Дня 16. червня була американська делегація на прийнятті в амбасаді, де гостила нас офіційно дружина амбасадора та інші пані. Мешкання амбасад — це справжня палата над озером. Пані з амбасад розказували багато цікавого про життя Фінляндії. Знов другого дня був концерт музики Сібеліуса, якого фестиваль почався рівночасно з нашим конгресом. Даліше показ фінських народних танків під голим небом на тлі фінського краєвиду. Це все забирає також багато часу й уваги, але воно конечне. Все ж таки відпружує по довгих нарадах і дає вгляд у життя країни. І зближує до себе учасниць конгресу.

А 17. червня відбулось офіційне закриття конгресу. Промовляла поновно вибрана голова д-р Едер, дякуючи за довіря і міністер здоровя Фінляндії. Голова Нац. Ради Жінок Фінляндії дала підсумок резолюцій, що про них розкажу на іншому місці.

Нас чекав ще кінцевий бенкет, яким прощала нас Національна Рада Жінок Фінляндії. Це відбулось за містом у дуже мальовничій околиці. Всі делегатки в вечірніх сукнях побачились ще в останній раз. Із деякими, що заключила знайомство, я сердечно попрощалась. Наприкінці вони внесли тост на „мадам Юкраін“, що шукала звязків і знайшла їх у приятних серцях тих жінок.

З хвилюючими думками поверталась я до готелю. Мала Нігерія і відсталий у жіночому руху Пакістан стали членами МЖР на цьому конгресі. Це малі, але державні народи і їх жі-

Перед вимаршем

(Закінчення зі стор. 4)

ташована в Гаях. Коли ми висунули наші побоювання перед сотника, він погодився включити нас у ряди сотні аж поки не зберуться всі дівчата з Жіночої Чоти. Тільки, щоб не впадати в очі, треба було нам зодягнути стрілецькі мундури.

Наприкінці ми обі з чотовою вступили до Гаївської сотні і 28. серпня з сотнею повернулись до Львова. Вранці 30. серпня ми вже умундуровані вирушили з сотнею за залізничий двірець. Тут ми чекали нашої черги. Із інших сотень приходили стрільці дивитись на нас, як на дивогляд. У мене була шапка мазепинка і я замінялась із стрільцем Яримовичем за шолом, бо шолом краще закривав мене. Яримовича брали також за дівчину, а він червонів і хвилювався. Стрільці мали з того потіху.

Коли поїзд із нашою сотнею рушив, О. Навроцький заінтонував пісню:

Ой, зацвіла черемшина,
з неї цвіт приупав,
Машерують козаченьки,
бо такий приказ упав, гей,
гей.

До сьогодні ця пісня дзвенить мені в ухах і передає той радісний настрій, що з ним рушали ми в дорогу. Гей, гей! Колеса стукотіли, але наші серця бились одним ритмом, а голоси зливались в один гимн нашого молодечого пориву.

І не сподівались ми обі, що за кілька хвилин нас чекає! Ще заки рушили ми, до нашого вагону увійшов сотник Вітовський, і викликав мою товариство знаходить собі вступ на цій підставі. Але й українські проблеми пробили собі дорогу. Хоч статут МЖР не дає нам офіційного вступу, проте ми знайшли його іншим способом і вже закріпились на цій міжнародній трибуні. Впертою працею і довірям у свої сили пробиваємо собі шлях.

Олена Лотоцька

ришку. Він сказав їй, що дівчатам заборонено перебувати в сотні і тому він радить їй відлучитись. Вона вже до вагону не повернулась. Мені сказали те саме у Стрию, і я з тяжким серцем послухала того наказу. Вимарш скінчився для мене.

До Підберізців я не могла повернутись, бо сполука вже була відтята. Осип Навроцький порадив мені скинути мундур і пристати до стрілецької кухні. Зі Львова приїхала разом із кухнею Павлина Михайлишин, старша жінка і Катруся Гладун, що помагала. В такій формі можна було залишитись при УСС і даліше мандрувати. Мене дуже вразило це наставлення до нас. Воно глибоко диткнуло мою амбіцію і я подякувала йому за пораду. У тому часі багато неприйнятих добровольців повертались у свої сторони (австрійський уряд згодився тільки на формування у 2.500 стрільців) і я подалась разом із групою 7 осіб під проводом тов. І. Турянського горами на Покуття.

Ганна Дмитерко-Ратич

ЧЕРГА ПОПУЛЯРНОСТІ

Як щороку, так і в 1953 переведено в ЗДА голосування про те, хто є тут найпопулярнішою жінкою. Перше місце здобула все ще Еліно́р Розевелт, дружина покійного президента яка нещодавно відмовилась їхати без власного перекладача до СССР. На другому місці дружина теперішнього Президента Меймі Айзенгавер, якої світліну ми подали свого часу. Слідую Вія Лакшмі Пандіт, президентка 8 сесії ОН, що її американці „подивляють“ Далі йдуть короновані голови, а саме Єлісавета II з Англії, Вільгельміна з Голляндії та Фрідеріка з Греції. Правда, не забули американці про „першу жінку-політика“ Азії — дружину Чан-Кай-Шека.

Новий підхід

для нашої молоді

Почувши про літературний курс, що його відкрила у Торонті Олександра Копач, ми звернулись до неї, як відомого педагога, з проханням — розказати нам про те, як постала ця виховна станиця. У літературному курсі О. Копач бере участь гурт молоді в 30-35 душ.

Ред.

Юрчик Т. завзято читає. Мої слова привіту не доходять до його уваги. Щойно тіль, упавши на книжку, приневолити його піднести зір на мене.

— Що читаєш, Юрчику? — спитала я, дуже зацікавлена його пильністю.

— Про лицаря Ролянда.

— Гарне? — питала я дальше.

— О, так, — відповів з усміхом.

Глянула я на книжку — англійська мова.

— А читав ти про нашого князя Ігоря?

— Ні, — а по хвилині додав: — А як називається книжка?

— „Слово про Ігорів похід“.

— Ні, зовсім не знаю, — і знову ладився читати свою книжку про Ролянда.

Впродовж кількох днів не

сходила мені з голови ця коротенька розмова. Молодь не читає чудових творів нашої старої літератури! Не пізнаючи свого, захоплюється виключно чужими постатями у чужій мові. А хто тому винен?

У народніх школах діти вчать читати, писати, вивчають наших пісень, віршків. Це правильно, згідно з віком дітей. Але молодь не має того, що повинна мати.

Того самого року восени наша преса писала багато про потребу студій української літератури й мови на університетах у Торонті й Оттаві. Не бракувало й приватних розмов із студентською молоддю в цьому напрямку. Вкінці — який бідний вислід: п'ять студентів вписалося на українське в торонтонському університеті. На ціле значне число українського студентства. Причина ясна. Студенти не підготовані до того ні психічно — заінтересуванням, і не мають мінімум знання, конечно до студій. Очевидно, поміж народньою школою й університетом за глибока прогалина, за великий скок.

Прийшла зима. Думка несла мене не раз у нашу гімназію, до нашої молоді. І арно було разом працювати, читати твори, пізнавати осяги нашої нації, сумувати у хвилинах упадку, та знов іти на височини. Нема тут нашої гімназії! Але молодь є! Та сама, добра, талановита, наша молодь! „Вчишся не для себе, а на те, щоб другим передати“, пригадувались мені слова моєї матері, що завжди захочувала мене працювати не тільки для себе, але й для других. І пішла я до молоді — пластової. Іншої не знала.

Зібрався маленький гурток охочих. Стали ми вчитись раз на тиждень, у суботу. Після вакацій зголосилося більше число. Та не всіх можна було прийняти. 12-13-річні юнаки не вміли добре читати й писати по українськи. Та в черговому році гурток зріс потрібно.

Прийшло разом працювати. Постійно, пільно, від самих початків пізнавати нашу літературу. Мотом нашого курсу стали безсмертні слова Гр. Сквороди: „Пізнай себе самого“

Не раз огортало мене зворушення, коли бачила, що разом з моїми молодими приятелями йду до джерел духа української нації...

Приготування матеріалу і **новий підхід** до молоді приносить охоту поглиблювати своє знання і не дозволяє обмежитись думці на щоденні справи і матеріялістичний круг думання. Це мій моральний капітал.

Та попри це прийшла не одна тяжка хвилина. Ціла наука побудована не на примусі, а на зацікавленні, на амбіції молоді, на її витривалості. Це змагання за характер, за обличчя нашої молоді. Неодну добру раду одержала я в тому від близьких приятелів, а особливо від М. Пастернакової, що постійно цікавиться курсом. Багато оживлення в науку внесли дуже цікаві, багато ілюстровані виклади проф. д-ра Я. Пастернака

Із Свята Матері 47 Відділу СУА в Рочестері:
Група дітей співає „Многая літа, любій мамі!“

Материнство й освіта

У своїй статті „Економічна рівноправність і повільний упадок родини“ інж. А. Качор поставив декілька тверджень. Між ними є й таке: „що більше освічені жінки й кращі фахівці, то менше виявляють зацікавлення родинними справами, а подружені, обмежуються звичайно одною дитиною“.

Дивне твердження! Щоб розібратись у цьому, треба наперед уточнити деякі поняття.

Що розуміє пан інженер словом „родинні справи“? Це поняття — розтягне і може обіймати дуже багато. Це може бути домашнє господарство, виховання дітей і, врешті, в цілому — береження домашнього вогнища, ведення цілої родини.

Коли розглянемо у своєму оточенні, ясно стане, як дуже пан інженер помиляється. Хіба не бачимо кругом себе освічених українських жінок, що є заповідливими господинями? Кожна з них уміє господарити не тільки розкішними американськими засобами, а в трудні моменти воєнної й повоєнної господарки. Те саме з виховними завданнями, що стають перед нею. Освічена мати далеко краще вміє поводити свою дитину, вміє покерувати її зацікавленнями. А в трудних умовах підсоветської дійсності, коли треба було хитрощами оберегти дитину від впливів режиму, це вдавалося власне освіченій матері. Вона вміла відповісти на питання дитини, вміла підібрати їй потрібну лектуру та вказати на порожнечу фраз. А

про Трипілля, про археологічні розкопи в Крилосі. Цікаво було учням слідкувати за нашим малярством і архітектурою княжої доби у викладах проф. Битинського.

Та все це тільки малесенький початок. Загально в нас велика потреба середнього шкільництва, що дало б нашій молоді можливість пізнати себе, свою вартість і своє місце у світі.

Олександра Копач

що ж уже говорити про родину в цілому! Умовий і моральний рівень жінки надає родині відпечаток. Відповідно до її умового розвитку й моральних засад розвивається або упадає родина. Тому в розумної, а ще й освіченої жінки буде завжди правильне родинне життя, краще розвинені діти і гордий на її істоту чоловік.

Друга справа — це одна дитина, про яку згадує пан інженер і приписує її жіночій освіті. Обмеження дітей — це велика проблема, й від десятків років вона хвилює соціологів. Не знаю, як можна це вязати з освітою жінки, коли на те складається безліч причин. Найкращим доказом тут — французи, що віддавна вже нотують упадок народин і стараються всіма силами його побороти. Найбільший відсоток освіченого жіноцтва є в Англії й скандинавських країнах, а там немає упадку народин.

Остання (за червень 1954) робота спеціальної комісії Об'єднаних Націй дає висновки у справі майбутнього населення земної кулі. Більш культурні нації дають менший приріст населення, ніж некультурні азійські та африканські, що звивля собою підложжя для розвитку комунізму. Комісія збирає далі матеріяли та продумує над протизаходами.

Над такими питаннями повинні попрацювати наші жіночі організації. Варто було б розіслати анкети й зібрати цифровий матеріял. І дійсно, це може придатись нам під різним оглядом. Наприклад, зібрати відомості про те, скільки у нас жінок-фахівців на еміграції. Про Україну маємо деякі дані в теперішніх публікаціях. А зглибити проблему жіночої освіти на еміграції може стати вдячним завданням.

Родина — це відвічний духовий звязок, що лучить найміцніше людей до купи. Пригадаймо собі, скільки заходів уживали большевики, щоб знищити

або послабити цю установу. На початку було багато проектів, включно до побудови домівок-комун, де не було б окремих кухонь, були спільні дитячі кімнати і т. д. Та дуже швидко кожна родина відокремилась хоч у малу, але своєю кімнатку, де готувала свій скромний обід на „прімусі“ Захитували родинне життя й тим, що члени родини мало пробували вдома. Чоловік і жінка на роботі, а по роботі різні громадські навантаження. Діти в школі, а по науці в палаті піонерів чи шкільних починах. А вже примусове ремісничє навчання розривало юнаків із родинною зовсім. А це все одно не помагало. Що б не робилось, а по якомуся часі родина сама стягалась до купи.

Звертає увагу тут на еміграції факт, що дівчата й жінки з підсоветських країн беруть невелику участь у громадському житті. Це в основному через те, що вони, так би мовити, допаялись справжнього родинного життя. Своя хата, родина та церква — це те, за чим зголоділа підсоветська людина. Вона не хоче відриватись від того, тим більше, що жила в необхідності працювати на псевдо-громадському фронті: в різних товариствах, осередках, клубах і т. п., де проводили комуністичні ідеї, що спливали з усіх, як із гуски вода.

Чи висока освіта і певний фах стають на перешкоді того, щоб жінка мала декілька дітей? Справу кількості в родині вирішують дві голови. Логіка каже, що одній дитині гірше виростати, ніж кільком братам і сестрам. І тому освічена мати радо відмовиться від своєї кар'єри заради дітей. Її свідомість у своїй повноцінності й у тому, що вона по вихованні дітей знов може повернутись до свого фаху. Це все дає їй задоволення і спокій, що вона діпаяла вершин знання і сповнила свій обовязок перед Богом і перед народом.

Олена Трофимовська

Піонерство на сцені

Культурне життя американських українців мало своїх носіїв, двигунів чи співробітників. Багато з них ще й досі діє у вужчому крузі і тільки ювілей пригадає широкому громадянству їх світле минуле. До них належить також мистецька сила Дітройту, що сховалась у затишку родинного життя. Це співачка Стефанія Королишин-Цимбаліст.

У гарному мешканні п-ва Цимбалістів багато картин і вишивок. Серед них живе родина й плекає спогад про брата Ів. Королишина, що був збирачем і музиколюбом. Музикальність притаманна всім Королишинам і то в різній формі: Григорій — перший із них, що прибув до Америки, дбав ціле життя про церковний спів. Євген організував хор, а Йосип сценічні вистави. Стефанія вишколила свій голос, Маруся теж співає добре, а Анастасія укладає пески.

Постать співачки вражає своїм молодечим виглядом. Не хочеться вірити, що українська громада Дітройту вже кілька літ тому відсвяткувала 30-літній ювілей її праці на сцені: ще й сьогодні можна уявити собі її в ролі Наталки чи Оксани, що їх вона стільки разів відограла.

— Дуже мало памятаю рідний край, — розказує вона на мій запит. — Так і сьогодні ввижається мені: оболоння, на якому паслися гуси і маленький струмочок, що протікав. Памятаю, як мати схилялась над коноплями, а я босими ногами добиралась до неї. І цей спогад-фрагмент має для мене все свій окремий чар. Коли я втомлена чи неспокойна — вистачить собі це пригадати. Від того спогаду спливає на мене такий спокій, що дає силу втому перебороти.

— Звісно, пізніші враження збереглися краще. Спочатку мої батьки замешкали в Коговс, Н. Й. і там я вперше стала співати в хорі під онукою стрийка Григорія. Тодішній па-

рох о. Чаплинський вчив мене деклямації і піддержував у мене охоту до сценічних виступів. А тут найстарший мій брат Йосип Королишин організував аматорський гурток. Отже вже дуже рано поставила я перші кроки на сцені. А коли ми переїхали до Дітройту в 1910 р. тоді властиво почалась праця Новий парох о. Євген Бартош був любителем музики, а брат мій Євген організував хор. Памятаю свій виступ на першому концерті, що ми його дали в честь єпископа Сотера Ортинського. Як радісно й охоче співали ми! Ще й досі дзвенять в ушах його слова захопоти, коли по концерті мене представили Преосвященному.

Переглядаємо давні програмки й рецензії, дбайливо вліплені в альбом. Виступ за виступом, вистава за виставою „Запорожець за Дунаєм“, „Наталка Полтавка“, „Вій“, „Циганка Аза“, „Чорноморці“ вистави йдуть у американських залах з великою оркестрою і стягають нову публіку — американців, поляків, жидів. Знаходять відгук в американській пресі. За цією роботою прошуміла війна. А для Стефанії, в її мистецькому рості приходить нова життєва фаза: подружжя й материнство. У 1916 р. стає її дружиною Василь Цимбаліст і незабаром мала донечка Галя побачила світ.

Та Стефанія не відходить від музичної праці. У 1919 р. вона виступає в музичному тижні, що його влаштували американські музичні кола і тоді то українці здобули своєю піснею в Дітройті найкраще місце. А в 1922 р. її виступ у радіо WW Дайлі Нюс належить до історичних. Це були початки радіо-продукції, яких слухалося ще слухачками. Мабуть, уперше в світі, а в Америці напевне, полинула українська пісня повітряною хвилею до слухача.

— У моїй мистецькій праці розпочався новий етап, коли ми в 1922 р. переїхали до Шикаго. Тут уже була змога вчи-

Стефанія Королишин-Цимбаліст

тися співу в консерваторії у проф. Карпентера. Взагалі — круг мій поширився. Я зустріла київських співаків Миколу Карлаша, Марію Машир й Івана Дніпрового, що тоді там виступали. А хор Кошиця! Не забуду ніколи свого першого враження від його виступу.

— Взагалі — цей час приніс для мене багато спроб. Уявляйте собі, як я хвилювалась, коли вперше прийшлося мені виступати з оперовими співаками? Карлаш грав Карася, а я Оксану в „Запорожці“ Я сподівалася почути якусь заввагу і дістала лише похвалу. А виступ перед великим майстром — Кошицем! Здається — ніщо не втішило мене так у моєму житті, як усмішка, з якою стиснув мені руку. А Сальомея Крушельницька! Коли вона переїжджала через Шикаго їй влаштувала наша громада прийняття. Я заспівала на її честь і в дружніх її обіймах я відчувла таку теплоту, яку дає щире захоплення. Це було мені винагородою за довгі роки праці.

Перегортаємо далі книгу світлих і вирізків. На світовій виставі у Шикаго Стефанія Цимбаліст співає в українському павільйоні. Слідє обїздка з українським хором, які аранжувала американська концертна фірма. Репертуар виключно у-

країнський і співачка все в нар. вбранні. Поміж те виступи в радіо, що тоді вже мало українські години. І врешті поворот до Дітройту в 1934 р., де радісно повітала її українська громада.

— І знову почалась та сама праця. Брат Іван дбав про популяризацію української пісні і за його заходами відбувались музичні вечірки в американських школах та інших середовищах. Дальше виступи в виставах, концертах, академіях. Не було української організації, що не звернулася б до мене. Та найрадіше я співала для нашого жіноцтва. Я є членкою Союзу Українок Америки від 1930 р., була головою 16-го Відділу і добре почувуюсь у крузі наших громадських працівниць. І тепер з радістю заспіваю на святі 70-ліття жіночого руху, на яке мене вже Філія СУА запросила.

Слухаємо платівок, награних впродовж років. Із патефону плывуть м'які звуки її голосу що набирають у драматичних моментах несподіваної сили. Співачка згадує. Ось пісня, що її подарувала їй Сальомея (Ой у полі садок), а ось арія з „Наталки Полтавки“ (Чого вода каламутна). Тут супроводить її брат Іван, а тут уже дочка Галля. З кожною піснею звязаних стільки спогадів!

Пригадуються й ролі. Так багато їх, що годі зразу сказати яка саме найбільш їй відповідала. — Казали, що я добре віддавала Наталку, — каже задумано співачка. І я вірю в це, на вид її карих очей, що промінюють в її українському обличчі. Чорні коси, покладені вінком, надають і сьогодні їй молодецького вигляду.

— Та найкраще почувалась я в драматичних ролях. Марусю в „Ой, не ходи Грицю“ я справді глибоко переживала. Все, що приходилось грати, я старалася зрозуміти й передати. Здається мені, що всю долю й долю української жінки я винесла перед глядача.

Із патефону плывуть щораз то нові пісні. Слухаємо розповіді співачки і думки снуються.

Жінка науковий дослідник

Сьогодні читаємо не раз про жінку науковця або дослідника, жінку в хемічній лабораторії, при мірильнім апараті, при мікроскопі. Але 40 літ тому треба було мати сильну волю і завзяття, щоб перебороти всі перешкоди, що стояли на шляху науково-дослідної праці жінок. Безмежну любов до науки і захоплення для дослідів виявила Валентина Радзимовська, що померла 22 грудня 1953 р. в Чампейн, Мишиген. Між фахівцями всього світу придбала пошану і признання, між співробітниками та учнями любов і подив, а багатом землякам була незнана.

Професор університету, доктор медичних наук, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка і Вільної Української Академії Наук, Валентина Радзимовська народилася на Полтавщині в м. Лубнях 1. жовтня 1886 р. Батько її Василь Яновський, свідомий громадянин, брав участь у герцоґовинських повстанні і написав про це спомин в Літ. Наук. Вістнику з 1911 р. Мати Любов Яновська, родом Щербачова, відома письменниця.

Училася в гімназії в Києві. В роках 1906—1912 студіювала на медичному факультеті Київського Університету ім. св. Володимира, а 1913р. здала „з відзначенням“ державні іспити на звання лікаря. Її залишили асистентом при кафедрі фізіологічної хемії при тому ж факультеті, яку провадив проф. А. А. Садовня. З ним працювала при дослідях в лабораторії

Звідкіля ця українська чуттєвість у жінки, що з рідного краю винесла тільки шматок краєвиду? Суворість чужини не вгасила в ній мистецького вогню, що горів для свого рідного. Із її слів і згуків сплітається історія змагань одного покоління, що перше проклало зрозуміння для української пісні в американському суспільстві.

Л. БУРА

ще як студентка. 1915 р. підвищено її на старшого асистента, а 1918 р. стала приватдоцентом. 1924 р. обороняла блискуче дисертацію: „Про вплив водневих йонів на життя клітин теплокровного організму“, і присуджено їй вчене звання „доктора медичних наук“. Відтоді очолювала кафедру фізіологічної хемії в Київському Університеті, пізніше ІНО. Рівночасно з педагогічною працею керувала лабораторійними дослідями в Медичному і Педагогічному Інститутах.

1923 р. видало В-во „Час“ в Києві її наукову працю з двома малюнками, 15 таблицями і 17 діаграмами: „Діти з часів революції“ Для цієї книжки проф. Радзимовська проследила зі своїми співробітниками фізичний стан 6,000 дітей в різних місцевостях України. Революція, війна і голод залишили страшні наслідки на здоров'ї людности, а головно дітей. Вона завзивала до боротьби за здоров'я виснаженого і невідпорного молодого покоління України.

1929 р. проф. Радзимовську арештовано в звязку з процесом СВУ. Просиділа у большевицькій в'язниці більше року, з того сім місяців в одиночці. Коли вийшла з тюрми заборонено їй як „підозрілій“ вести наукову працю в Університеті Педагогічному Інституті, Академії Наук. „Політична непевність“ не давала їй ніде зачепитися.

Врешті стала керівником біохемічних відділів при туберкульозному, ортопедичному і психоневральгічному інститутах. У нових умовах присвячувалася питанням клінічної біохемії. Проф. І. Базилевич в часописі „Свобода“ ч. 55 ц. р. означає: „вивчала особливості реактивних змін кісток після зламів, характер внутрічерепного тиснення після введення гіпогіпертонічних розчинів у кров, мінеральний обмін при туберкульозі кісток і вплив геолітерапії на перебіг його. Але

особливо багато зробила вона в галузі легеневої туберкульози. Вона прямувала до того щоб дати клініко-фізіологічну характеристику впливу геліотерапії на організм хворої людини і разом з тим дати схему визначення функціонального дихального апарату”

Сама вона оповідала мені колись: „Процеси обміну речовин при туберкульозі на тваринах і людині вивчалися по всіх інститутах. Роботи ці проводили в таких напрямках. вивчення оксидативних процесів (Красовицька, Радзимовська, Чернявська), основного обміну (Радзимовська), азотного обміну та його змін при різних харчових режимах: — кислотно-лужного обміну (Радзимовська зі співробітниками). Крім того вивчали вплив на обмін дозованої мязової роботи й різних видів торако-пластики (Радзимовська, Балінська, Чернишов). Одержані дані дали змогу уявити картину особливостей обміну при різних формах сухит і ступінь їх адекватності з клінічним перебігом захворювань. Сюди належать роботи над зясуванням функціональності стану печінки в туберкульозних хворих і звязку порушень обміну з функцією печінки і легенів (Радзимовська). Ці роботи були передумовою до опрацювання патохемічної характеристики туберкульозної алергії місця і ролі легенів і печінки в генезісі туберкульозу, а також умов дезалергізації“ Ця науково-дослідна праця причинялася до успішного поборювання сухит.

Одною з перших в ССРСР проф. Радзимовська застосувала метод Варбурга для вивчення нормальної і патологічної фізіології тканин, визначивши, що — „при рН 7,8, клітини найбільш інтензивно вбирають кисень“

Проф. Радзимовська сконструувала оригінальний електрод для вимірювання рН тканинних культур, а спільно з проф. Яцимирською рН в окремих кольоніях бактерій. Вони опублікували ряд праць із питань залежності процесів веге-

тативного життя від вищої нервової діяльності клімато-терапії, щодо впливів пневмотраксу артеріалізацією крові і багато змін. Сконструований проф. Радзимовською приставний електрод уліпшив проф. Алексіс Карелл, член Рокфелерівського Інституту Медичних Студій у Нью Йорку, вчений світової слави, якого книжку „Людина, ця незнана істота“ переложено майже на всі мови світу. У виданій у Мюнхені 1930 році з 3,310 малюнками, „Під-

Д-р Валентина Радзимовська

ручній книзі годівлі клітин, біології клітинних тканин“ проф. Алберта Фішера приділено належну увагу науково-дослідним працям проф. Радзимовської і вміщено відбитку її електроду.

Проф. Радзимовська видрукувала понад 60 статей і монографій з галузі біохемії, фізіології та патологічної фізіології, в наукових журналах у краю та за границею. Так само виступала на багатьох природничих з'їздах, також за границею.

В 1939—1941 рр. займала кафедру фізіології в Педагогічному Інституті в Мелітополі. Вправді вже професура, але жала хоч недалекім заслнні.

Не припинила своєї наукової діяльності на еміграції та продовжувала її спершу у Львові потім у Чехословаччині (Братислава) і, по другій світовій війні, в Німеччині. 1945 р. обрано її професором фізіоло-

гії на УНРРА Університеті в Мюнхені. Працює у Вільній Українській Академії Наук, як секретар Медичної Секції, і як професор Українського Технічно-Господарського Інституту де читала лекції у ветеринарному і фармацевтичному факультеті, якого деканом обрано її в 1949 р. Тоді ж вийшов її підручник у 2 томах: „Фізіологія людини і свійських тварин“ Приїхала до Америки вже хворою. Шкода, що УВАН не вшанував її званням академіка ще за життя, на що вона безумовно заслужила.

Енергійна, витривала, завзята і невгнута досягнула науководослідчі успіхи завдяки своїй терпеливості і вірі у власні сили. Була цінним педагогом науковцем, а ніколи не переставала бути привабливою жінкою.

В юні дні молодости брали участь у революційному русі, неустрашно допомагала друзям за тюремними ґратами і при втечах за границю. Одружилася молодою і замолоду мала двоє дітей-близнят. Виховала доню на лікарку, спеціалістку туберкульозних недуг, і сина інженера, машиноконструктора, що працює при Шикаговському університеті. Завжди втішалася їхніми успіхами і боліла невдачами. Була дбайливою мамою і господинею дому, в яким увечорі при чаю можна було стрінути кільканадцять людей із наукових і літературних кругів Києва, а головно були там її учні і співробітники.

Коли я була в домі проф. В. Радзимовської у 1918 р., вбивалися там дві жіночі індивідуальності: Любов Яновська яскраво палка патріотка, що голосно висловлювала свої думки і негодування і спокійно-здержлива Валя Радзимовська, замарена в своїх майбутніх наукових дослідах.

Кидаю цих кілька слів, немов рідку рідної землі на її могилу на чужині, і здається мені ніби сяють, всміхаючися до мене її зоряні очі...

М. Бачинська-Донцов

✦ Посмертна згадка

Клівленд, Огайо

Дня 15. квітня ц. р. померла по короткій недузї у шпиталї членка 30 Відділу СУА **Софія Лазука**. Працьовита й жертвенна, була вона дуже активною членкою. Працювала в урядї а двічі також очолювала 30 Відділ. Походила з дуже гарної, свідомої родини. Вістка про її смерть глибоко діткнула всіх союзянок. Членки-посестри віддали їй останню прислугу на панахидї в похоронному заведенні, а в день похорону прибули всі з відзнаками і відпровадили її на вічний спочинок. День був погідний, такий як її вдача.

Полишила в смутку чоловіка Михайла, трьох синів, Романа, Сильвестра й Нестора, дві дочки Емілію й Ефремію, невісток, зятів і внуків, сестру й швагра.

З нагоди похорону та зустрічі членки перевели збірку в її честь. Призначено 10 дол. на „Наше Життя“, 10 дол. на дім СУА, а 5 дол. на Службу Божу.

Спи, дорога союзяно! Нехай американська земля буде тобі легкою!
Марія Фецачин

Рочестер, Н. Й.

З сумом сповіщає 47 Відділ СУА ім. Лесї Українки, що дня 28. квітня ц. р. несподівано відійшла з цього світу членка Відділу **Ніна Павлічко**, проживши 31 років. Управа і членки Відділу відпровадили її в останню дорогу.

Нехай прибрана американська земля буде їй пером!

Марія Крамарчук, голова

Дітройт, Миш.

По довгій і важкій недузї померла довголітня членка 5 Відділу СУА в Дітройті **Параскева Мудрак**, проживши 58 літ. Покійна походила з с. Вікно, пов. Скалат. Прибула до ЗДА в 1914 р., де й одружилась із Іваном Мудраком. Похорон відбувся 22. травня ц. р. при великій кількості людей, бо покійна, окрім 5 Відділу СУА, належала

також до інших жіночих організацій. Полишила в глибокому смутку чоловіка Івана й одинака-сина Павла.

Членки нашого Відділу зложили в її пам'ять 10 дол. на журнал „Наше Життя“.

Спи спокійно, дорога членко, а приорана земля нехай буде тобі легкою!

Павлина Будзол, голова.

НОВА ГЕНЕРАЛЬНА КУРІЯ СЕСТЕР ЧИПА СВ. ВАСИЛІЯ В.

В липні ц. р. відбулись в Асторї наради капітули Сестер Василіянок, в яких узяли участь 11 провінціальні матері і делегатки. у вислідї виорано Курію і Генеральною Настоятелькою її впр. матір Зиновію, ЧСВВ, що про неї з нагоди 50-ліття її чернечого життя ми подали були обширну статтю. Дорадницями її є мати Клявдія з Мітсбурзької провінції, мати Василія, ЧСВВ, з Югославської провінції, мати Мокрина, ЧСВВ, з Аргентинської провінції і мати Єроїма, ЧСВВ, з Філадельфійської провінції.

Члени Курії замешкають у Римі, де є їх сталий осідок у власному домі. Новобраній Курії, а зокрема Матері Зиновії, що дотепер провадила сиротинець у Філадельфії, бажаємо якнайкращих успіхів у дальшій праці.

НОВА СЕНАТОРКА

Коли недавно тому помер сенатор із стейту Небраска, йменував губернатор стейту Еву Боврінг його наслідницею. Ева Боврінг увійшла до Сенату, як восьма з черги сенаторка. Крім неї засідає в Сенаті демократка Маргарета Чейз Смит. Нова сенаторка пробуде в Сенаті аж до найближчих виборів, себто до осені ц. р.

УКРАЇНКА — НАЙБІЛЬШОЮ ПОЕТКОЮ ПАРАНИ

Галина Колодій — це дочка давніх імгрантів, що пише вірші португальською мовою. Вона видала вже три збірки віршів, з яких одна дістала нагороду на літературному конкурсі.

ГОЛОВА СУА ВІДВІДУЄ НАШІ ЦЕНТРИ В ЕВРОПІ

Голова СУА Олена Лотоцька пробула півтори місяця в Німеччині, відвідуючи наші установи, табори, захисти та навчальні станиці Комітету „Мати й Дитина“. Окремо зложила візиту Високопреосв. Кир Іванові, що перебував на лікуванні в Бріксен. Дня 27. червня відбулася заходами ОУЖ зустріч із громадянством Мюнхену, в якій голова СУА поінформувала присутніх про конгрес у Гелсінкі й працю СУА.

Дня 2. серпня відлетіла голова СУА до Риму, бажаючи зложити поклін Св. Отцеві від Союзу Українок Америки. Св. Отець прийняв її у своїй літній палаті й уділив свого благословення для українського жіноцтва в ЗДА.

О. Лотоцька склала візиту Й. Ем. Кардиналові Тіссеранові, керівникові Східньої Конгрегації, та відвідала ректора й проректора Української Папської Колегії о. В. Мартинця і о. М. Войнара.

Дня 9. серпня відлетіла голова СУА до Парижа, бажаючи відвідати Союз Українок Франції. Тут дня 12. серпня відбулася зустріч із визначними французькими діячками, яку влаштував Союз Українок Франції, а 14. серпня зустріч із громадянством Парижа.

Дня 19. серпня голова СУА відлетіла до Лондону, щоб відвідати Обеднання Українських Жінок Англії та навязати взаємини з деякими визначними англійськими діячками.

ВІДБУДОВА ПІВДЕННОЇ КОРЕЇ

Південна Корея, якої президент недавно тому проголосив палку промову в американському Конгресі, знаходиться тепер у стані відбудови. ЮНІСІФ (Фонд Допомоги Дітям) оснував там осередок здоров'я, дитячі садки і дитячу клініку. Статистика виказує, що около пів мільона дітей втратило батька і є зовсім незабезпечені, бо їх матері не можуть знайти заробітку у знівеченій країні.

UKRAINIAN WOMAN

OUR ENGLISH COLUMN

'VOLUNTARY' SLAVE LABOR

We have just perused a large number of recent Soviet newspapers, all replete with calls on the Ukrainian populace, chiefly on the girls, urging them to go to Asia and to toil on virgin soil to reclaim it for the Soviet government. According to an official report by Nikita Khrushchev there is a shortage of grain in Soviet Union, hence the food is to be gained by cultivating the desolate steppes in Kazakhstan.

We do not wish to dwell here on the causes of the shortage, however, we do stress the fact that the bolshevik system which ravaged the private initiative and personal interest in agriculture, is responsible for it. For as it is well known, the government is grabbing all the yield except the fragment left to kolkhozniks, barely enough to vegetate.

The Soviet government is not perturbed by the lack of food, it is grieved because it cannot export enough grain so as to buy machines and raw materials abroad in order to manufacture equipments for armed forces, to make Soviet Union militarily the strongest country in the world and thus to enable it to set out to "liberate" other nations, "enslaved" by the capitalist world.

Yes, this is the reason why the Soviet Union wants to utilize the untilled lands of Asia which will be best cultivated by the Ukrainian farmer, especially by his industrious wife and daughters. Therefore her place is in Asia. And should they perish in the wilderness, it would be so much the better for the bolshevik government, since the number of those striving and struggling for freedom will diminish. This is that unwritten truth which may be read between the lines in the

appeals and articles on the work in Asian regions.

There were reports from Asia and "self-critizing" remarks permit us to see through the surreptitious Soviet screen of lies the present picture of appalling reality in Asia.

The Soviet government usually simplifies the realization of its somersaults but it never grieves over the plight of the performers. All it cares for is to have the plan executed up to 100 per cent or over.

It now plans to reclaim in Kazakhstan 40,000,000 hectares of virgin soil. It is projected to cultivate in 1954-55 13,000,000 ha. For this the Soviet government needs certain number of toilers, and this task was assigned to Ukrainians, who — as the Soviet press insinuates — "are happy" that such a responsible mission has been allotted to them. Of course, this press would not dare mention that the Ukrainians are being compelled to go east, though bolshevik propaganda resounds that they do it of their own free will.

Yet this process is well known to us. We are aware that the Ukrainian families leave their homes under compulsion, just as they did in 1940 when NVD were taking them under threat of new investigation which means that the victims of NVD usually disappear in some distant concentration camps. They are pressed into cattle wagons and then shipped to unknown destination.

Confronted with the alternative set forth by NVD, the girls are signing up and departing for work in Asia. Their "applications" are promptly taken care of and they soon arrive at the concentration point in Pustanay

Ukrainian girl from the region of Pokuttia

where they remain for some time in the camps until they are taken to a wild steppe where they find themselves amid agricultural machinery and tools. Only very infrequently there may be observed a small hut, a shelter against nature's elements. So far no more than 15 per cent of the workers have been provided with the roof.

In such circumstances are vegetating the whole families, including old fathers and mothers, who are compelled to dig caves to provide some shelter for the night. There is no mail coming, no clothes for work. The only thing the people are getting there after

PRESIDENT OF UNWLA VISITED ORGANIZATIONS IN EUROPE

On her return from the conference at Helsinki, Mrs. Helen Lototsky, President of the Ukrainian National Women's League of America, visited Ukrainian women's organizations in Western Europe. As the Vice President of

Mrs. Helen Lototsky

the World Federation of Ukrainian Women's Organizations, (WFUWO) she wished to be informed about the activities of these organizations, to learn about their needs and shortcomings as well as to acquaint them with the work of the Central Office of WFUWO.

In Munich, Germany, she was

hard work — is bolshevik indoctrination by the agents sent expressly for this purpose.

Food is of the worst and simplest kind. The working people eat in rotation from a common kettle.

How many of those unfortunate will die, or how many will survive in these savage prairies, is no concern of the Soviet government, as it cares solely for the product of the slave labor.

N. P.

welcomed by the Association of Ukrainian Women. Here she inspected the schools and kindergartens at the camps of hard core DP's which are being maintained through the action of the Mother and Child Committee, an affiliate of UNWLA. These educational posts are under the supervision of the Association of Ukrainian Women in Germany.

Afterwards the President of UNWLA visited the Ukrainian Women's Association of France in Paris. This organization is collaborating with the World Movement of Mothers (MMM) and with the League of Catholic Women, and is participating every year in Christmas festivals of both these organizations. The President had also conferences with the Ukrainian Women's Association of France.

Subsequently Mrs. Lototsky flew to London to pay visit to the Ukrainian Women's Organization of Great Britain. Since the majority of its members live in Yorkshire, Lancashire, the President of UNWLA had to attend a conference of the Direction of UWO of GB in Bradford, Yorks. The latter organization is endeavoring at the present time to establish Ukrainian kindergartens. Mrs. Lototsky gave them some suggestions in accordance with American experience in this sphere.

Her next sojourn was in Belgium where she paid visit to the Ukrainian Women's Organization of Belgium. This organization is headed by Mrs. Zinaida Vityaz, Vice President of the WFUWO. Several years back it used to be numerous but at present it is comparatively small since many Ukrainian workingmen have left Belgium for the countries in the Western Hemisphere and Australia.

CONFERENCE OF THE ALL-CEYLON WOMEN'S ORGANIZATION

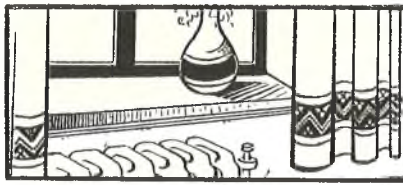
The All-Ceylon Women's Organization held last July its conference at Colombo, the island's capital. The conference was for the most part occupied with the plans for the congress of the International Alliance to be held there in 1955. The theme of the conference was the education of women in Asia. The conference was attended by the members of the board of the International Women's Alliance from Europe who were keenly interested in the problems of Asian women.

The WFUWO had designated Mrs. Nadya Shekhovich to take part in the conference as an observer. She has been living in Ceylon for several years and has learned to know the conditions of women there. A university graduate (she is an architect), and working in her profession, Mrs. Shekhovich desired to share her experience in the field of ed-

ucation of women. Therefore she took part as an observer in several study groups. It is interesting to note that she was the only European from Ceylon at the conference which fact was stressed in the press of Colombo.

There are many and very extensive Ukrainian settlements in Asia, yet they all are at the present time behind the Iron Curtain. The Ukrainian women in the Amur Province (Zeleny Klin), in the wide Siberia and Kazakhstan are unable to take part in the conference dwelling on the problems of Asian women. However, this place had been filled, nevertheless, by a Ukrainian woman, former DP, at the instance of WFUWO. Its object was to prove to Ukrainian women everywhere that we are not forgetting our sisters in the vast Asian lands and do wish to work in their stead as long as they are not free.

У НАШІЙ ХАТІ

Зимотривалі квіти (билини)

Донедавна мало плекали билин у квітниках, усе переважали однорічні квіти. Тепер здобувають собі билини щораз більше прихильників і то в цілім світі.

Що називаємо билинами? Є це, з малими виїмками, листяні рослини, що їх надземні частини у свій час гинуть, а весною кожного року випускають із коріння нові гони й квіти. Вони витривалі на наші зими і раз посаджені в ґрунт, ростуть там літами й милують око своїм виглядом та квітами. Коли однорічні квіти потребують виплекання в розсаднику, пересадження й підливання, билини раз посаджені не вимагають більших старань за себе. Не значить це однак, що билини можна зовсім занедбати й занехати догляду над ними.

Важне, щоб билину посадити у добре вичищений з бур'янів ґрунт і щоб він не був надто пісний. Найбільшим ворогом усіх билин є перій. Його мусимо перед посадженням докладно вибрати з землі. Звичайно, догляд за билинами обмежується до виполювання бур'янів, просапування, усунування відцвілого бадилля й осіннього підгноєння.

Билини прикрашують не лише малі квітники, але видно їх коло палат на розкішних газонах і в парках, особливо тут у ЗДА. Хто оглядав водопади Ніягари по канадійському боці, мусів завважити по обох сторонах автобусової стації великі прямокутники, засаджені відповідно дібраними відмінними билин, які дають своїм виглядом і квітом чудові рямці до цього чуда природи.

В короткій статті неможливо

подати всі роди билин, які можемо плекати у своїх квітниках. Подаю тут лиш найважливіші, невибагливі, котрих плекання не справлятиме труднощів.

Розмножувати билини найкраще через поділ, однак для наших малих квітників придбаємо саджениці у добрім городничім закладі.

Подаю тут билини, що від ранньої весни можуть прикрашувати наші квітники:

Фіялка (*Viola odorata*), зносить півтінь, росте на всіх ґрунтах, розмножується поділом, низенька, загально знана декоративна рослина.

Городова примула (*Primula acaulis*), росте у легко затієних місцях, потребує доброго ґрунту, низька, краса квітів від ясно синьої до темно червоної. Розмножується з насіння в травні або поділом по відквітненні.

Конвалія (*Convallaria majalis*) зносить півтінь, потребує багатого в порохнячку ґрунту. Гарно виглядає перед оздібними кущами, низька. Квіт білий і пахучий.

Жіноче серце (*Dictyra spectabilis*), соняшне місце, добрий глибокий ґрунт, висота 3 ф., гарного вигляду великі рожеві квіти від травня до липня, розмноження поділом.

Флюкси карлові (*Phlox setacea*), потребують соняшного місця, надаються до обсаджування грядок. Квіти білі, рожеві, лілові й червоні. На ґрунт невибагливі, але люблять сухий і багатий у порохнячку.

Косатні, іриси (*Iris germanica*), соняшне, тепле положення. Садження бульб у жовтні, віддалі 15 інчів, у добре управлений ґрунт. В красках білій, жовтій,

помаранчевій, мідяній, фіолетно-червоній і синій у різних відтінках. Є низькі й високі, ранні й пізні відміни. Надаються до обсаджування і групою. Можна комбінувати в двох рядах синю й жовту відміну, вважаючи однак, щоб обі відміни мали один час квітнення і однаковий ріст. Дуже поширена зимотривала, декоративна рослина.

Мачок сибірський (*Papaver nudicaule*), білий, жовтий, червоний і помаранчевий, усього 12—18 цалів (інчів) високий. Потребує соняшного положення і дещо піскуватого ґрунту, розмножується з насіння, висіяного на місці в квітні й травні.

Мак турецький (*Papaver orientale*), росте високо 3—4 фіти. вимоги такі, як у сибірського. Квіт від білого до карміново-червоного, на жаль, цвіте коротко. Розмноження сіянням або коріннями.

Від червня до серпня цвітуть:

Ромени (маргаритки) (*Chrysanthemum maximum*), білі квіти зі жовтою серединою, висота 2,5—4 фітів. Розмноження діленням або з насіння.

Карпатські дзвіночки (*Campanula sarpatica*), низькі 7—8 цалів (інчів), ясно-блакитні квіти. Розмножується поділом весною або по відквітненні.

Півонія (*Paeonia*), росте добре і на соняшному місці, а також у півтіні. Потребує однак доброї землі. Відміни є різної висоти і кольору квітів. Дуже добре надається до груп на травники. Розмножування поділом ранньою весною, не можна посадити її ані заплитку, ані заглибоку. Дуже вдячна за сильне, осіннє угноєння.

Дельфініум або лицарська

Осі́ннє чи́щення

острога (*Delphinium hybr.*), потребує соняшного місця і доброї городової землі, росте 5-7 фітів і більше. Розмножується поділом перед пробудженням до росту, а також при допомозі насіння й садженців. Найшляхетніша з декоративних рослин.

Мальва (*Althaea rosea*), соняшне місце, сильний ґрунт, 6-7 фітів високе било, обсіяне квітами. Відміни є в різних сортах. На Україні найбільше поширена білина. Розмножується з насіння, посаджена раз, тримається довгі роки.

Осі́нні квіти-би́лини:

Флюкси високі (*Phlox paniculata*), 2—4 фіти, соняшне місце, добрий городовий ґрунт. Зачинає цвісти літом і цвіте цілу осінь. Кольор квітів від сніжно-білого, через рожевий, червоний, ясно-синій до темно-фіолетного. Одна з найкращих билин.

Анемона японська (*Anemone japonica*), вдається добре в півтіні, 2,5—3 ф. висока. Розмножується поділом. Починає цвісти вже в липні.

Айстри зимотривалі (*Aster hybridus*), гарні осі́нні квіти білого до темносинього кольору, 3—5 фітів високі, розмножується поділом.

Каля (*Calla palustris*) є дуже популярна в ЗДА. Цілий рік украшує своїм широким листям, а восени дає гарні білі або жовті квіти на 1 фіт високих билах. Розмножуємо її діленням старих корчів пізно восени або ранньою весною. Годиться до посадки попри хату, творить об'ямування травників, а також груп у травниках. Зносить сонце й тінь.

Роман Коцик

ПРАЦЯ СТАРШИХ ЖІНОК

Генеральний Секретаріат ООН розіслав анкету, щоб зібрати дані про те, які вигляди на працю у жінок поперх 40 літ. Прибули відповіді з 13 країн. Секретаріат опрацьовує їх тепер, щоб Комісія Жіночих Справ при ООН могла обговорити цю проблему на окремому засіданні.

Більшість нас переводить таке чищення в літі, особливо коли хату відновляємо. Тоді, коли паперуємо стіни, або малюємо віконниці, все одне треба ґрунтовно вимити долівку і потирати стіни. Отже найрадіше випрятуємо вже цілу хату, щоб мати спокій.

Та не всюди це робиться. Дехто не відновлює хати в літі, або жахається важкої роботи в літню спеку. Тому переносить ґрунтовне прятання на осінь, коли вже холодніше.

Беручи під увагу, що жінки заробково працюють, можемо користати тільки з вільної суботи для тієї цілі. Тому не робім прятання цілої хати нараз! Вистачить, коли ми кожної суботи випрячемо одну кімнату.

Перш усього — зди́маємо всякі дрібнички — завіски, картини, вишивки і виносимо їх із кімнати. Накривала зі столів і ліжок даємо чистити. Килими треба докладно витріпати або обіхати відкурювачем. Тепер приступаємо до вікон. Венецькі жалюзії чистимо спеціальною рідиною, або можемо розпустити одну ложку сальмяку в трьох літрах води. Тим розчином можна вимити також темне обрамування дверей і вікон. Чищення проводимо так, що стираємо вогко двері або вікна, а потім уже чистимо їх докладно. Коли не зітремо наперед усього, тоді рідина стікаючи, творить негарні протіки і їх потім трудно позбутись. Ясно, що тепер слід помити також вікна. До води треба додати трохи соли, а тоді гарно блищатимуть.

До чищення меблів маємо в продажі відповідні розчини. Треба тільки підібрати відповідні для краски і політури наших меблів. Памятати, що по вичищенні меблів треба меблі ще сухою вовняною стирочкою витерти, щоб дістали полиск. Металеве окуття вимагає окремого піклування. Тут нам знов допоможуть середники, що їх у великій мірі продукує американський ринок.

Стіни стираємо довгою щіткою, яку обвинували в чисту вовняну шмату. Шмату треба часто стріпувати, щоб позбутись павутиння і порошу. Особливо уважно переїхати стелю, де люблять гніздитись павуки й мухи.

Окремої уваги вимагає долівка. Якщо вона паркетова, тоді стараємось змити її водою з сильною домішкою бензини, це нам її дуже прояснить. Тоді запускаємо її воском. Щіткування лишаємо на сам кінець. Та в більшості домів тепер є лінолеум, яке можна легко змити водою. Запускаємо його воском спеціальною щіточкою на довгому держаку.

Тепер завішуємо завіски, картини, застелюємо килими і накривала. Останньою роботою — це викінчення долівки. Щіткування, якщо вона паркетова або витирання шматкою, якщо це лінолеум. І тоді наша кімната готова і в ній пахне все від чистоти.

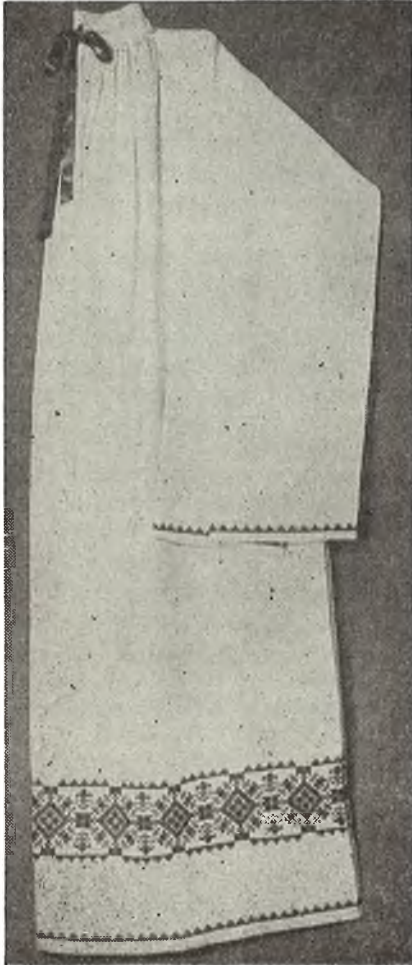
Ясно, що до прятання треба нам відповідно зодягнутись. Звичайно зодягаємо до того стару суконку, що нам своїми полами заваджає. Чи не краще приспособити до того спеціальні штани? Голова повязана хусткою, на ногах черевки на низьких каблуках. Це одяг, що дозволяє нам легко рухатись і виконати краще наше завдання.

ШКОЛА ДЛЯ „ТРУДНИХ ДІТЕЙ“

У Швейцарії відкрито школу для дітей, що справляють труднощі батькам. Школу цю підготувала й урухомила вчителька д-р Зідлер у Цюріху. Її довголітня педагогічна праця напровадила її на потребу такої школи, що спершу тільки спостерігає „трудну“ дитину й підбирає для неї відповідний підхід. Коли виховний персонал устійнить це, тоді може перейняти дальше ведення дитини, або передати її наново батькам із точними виховними вказівками.

Українська вишивка

ВИШИВАНИЙ СТИХАР

З нагоди Евхаристійного Конгресу бажали б усі церковні сестрицтва прикрасити свої церкви та придбати дещо з церковних риз. Тому й звертаються до нас із проханням подати зразки церковних вишивок. На їх бажання подаємо зразок стихаря, що його можуть сестрицтва легко самі виконати.

Стихар виконаний із тонкого полотна, широко морщений

при шиї. Широкий, вишиваний взір уміщений на придолі.

На стихар потрібні 2 довжини й 1 ярд на рукави. Взір стихаря взятий із альбому Крука, що коштує 1.25 дол., з поштовою оплатою 1.40 дол.

До вишивання стихаря можна вжити кожен рідкий тяглий взір у двох красках. Подаємо зразок такого взору в красках чорній та червоній.

Кооператива „БАЗАР“

823 N. FRANKLIN ST.

Philadelphia 23, Pa.

має на складі

Вишивані церковні ризи (фелон, епітрахиль і всі додатки), буковинський або полтавський узір	\$295.—
Шаль церковний	\$ 54.95
Вишиваний епітрахиль	\$ 49.50
Вишивана престольна подушка	\$ 24.95
Вишивана суконка на чашу	\$ 22.50

Замовляйте підручник

К. Антонович:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ
ОДЯГ

Практичні поради
з ілюстраціями

Накладом Організації Українок
Канади у Вінніпегу

Студжена курка

Потрібно:

- 1 курка
- Городина: морква, салера, пори, петрушка, волоська капуста, цибуля
- 1 пачка білої желатини
- 2 білка
- 1 помідор
- 2 твердо зварені яйця

Городину почистити, залити водою, посолити і заварити. Окремо почистити курку, помити, вложити на киплячу городину заварити на сильному вогні а потім варити легко аж змякне. Поставити, нехай прохолоне в росолі. Вийняти з росолу, зняти шкірку, вибрати кости й покряяти мясо на кусники. Росіл відцідити, виварити до півкварту й зібрати з нього товщ Білка розбити на легкий шум і влити на киплячий росіл, мішаючи, нехай раз закипить. Перецідити через полотенець, доправити до смаку і додати желатину, яку ми розпустили в воді. Вимішати. Уложити на полумиску мясо, прибрати платинками помідорів і яйця, влити трошки росолу й застудити. Коли росіл застигне і склеїть мясо, влити решту росолу, так, щоби прикрив добре мясо.

Подавати з салатами та зимною підливою.

Сирівка з моркви

Потрібно:

- 1 ф. моркви
- ½ ф. квасних яблук
- 2 ложочки тертого хрону
- 1 ложочка цукру
- сок із пів цитрини
- 4 ложки квасної сметанки

Моркву почистити і втерти на дрібній терці. Яблука пообирати і втерти на грубшій терці. Получити все разом і доправити до смаку. Приготовляти безпосередньо перед подаванням.

Омлет із свіжими печерицями

Потрібно на омлет на 3 особи:

- 3 цілі яйця
- 3 ложки молока
- 1 ложка квасної сметани
- ложки масла

На начинку:

- ½ ф. печериць
- ½ цибулі
- 2 ложки квасної сметани
- 1 ложочка муки
- 1 ложочка січеної зел. петрушки
- 1 ложочка масла

Розбити яйця в посудині так, щоби жовток цілком змішався з білком. Влити молоко і сметану, всипати трохи соли і добре розбити, щоби усе разом змішалось. Тоді вилляти на пательню з гарячим маслом і дати до рури на 10 хвилин.

Печериці почистити, помити й відкрити корінці та порізати на дрібну кістку. Вдушити на маслі ясно цибулю, всипати печериці й душити разом чверть години. Розколотити муку в сметані й залити нею печериці. Посолити до смаку й заварити. Всипати зелену петрушку, вимішати й виложити гриби на спечений омлет. Звинути й за раз подати.

Макаран із пармезаном

Потрібно:

- 1 ф. макарану
- 2-3 ложки масла
- 1 ложочка кропу
- 4 яйця
- 1 склянка тертого сира
- 1 ложочка тертої булки

Макаран (італійський) помити на невеликі кусники, спарити окропом, відцідити і вкинути на посолений окріп. Зварити аж змякне. Відцідити, полити холодною водою на цідилі й виложити до миски. Влити топленого масла, кріп, розбиті колотівкою жовтка, тертий сир і посолити до смаку. Вкінці дати шум із білків, легко вимішати, виложити до ринки, вимашеної маслом і висипаної булочкою і дати до рури на три четверти години. Подавати з сирівкою.

ВІРІВНЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Риж із бросквинями (зимний)

Потрібно на 4-6 осіб:

- 2 ф. рижу
- 3 разів стільки води, скільки на міру рижу
- 1 ложка цукру
- 1 ложка масла
- сіль
- 1 ф. бросквинь
- чвертка сметанки до биття
- 1 ложка цукру-мучки

Риж зміряти склянкою й сполкати. Відміряти потрібну кількість води, додати сіль, цукор, масло і всипати на киплячу воду. Зварити до м'якості (має бути клейстий).

Форму полити водою й посипати цукром. Бросквині помити, пообирати зі шкірки, вийняти кістки, покроїти на скибки. Укладати у формі гарячий риж і бросквині верстами на перемену. Застудити. Перед поданням виложити з форми на полумисок, полити битою сметаною і прибрати бросквинями.

Сирівка з яблук і ананасу

Потрібно:

- ½ ф. яблук
- 1 мала пушка ананасу
- 1½ цитрини
- ½ грейпфрута
- 3 ложки брунатного цукру

Яблука сполкати й покряяти в пасочки. Додати ананасу й соку з цитрини. Грейпфрут перекроїти на половину і спеціальним ножом вийняти мякш. Вимішати з масою і пересипати брунатним цукром.

Ладити на кілька годин перед поданням і застудити в холодильні.

ВАРЕННЯ СОНЦЕМ

Індія — це країна бідна в опалові речовини, а багата в соняшне проміння. Тому тепер індійські вчені заходяться коло проекту соняшних кухонь, які при допомозі рефлектора стягають соняшне проміння на горщик. Винахідники кажуть, що так можна розігріти літр води за пів години до стану кипіння. Щоправда увечорі така кухня непридатна!

Зирк у тутешню кухню!

Кожна країна має у харчуванні свого населення щось менш або більш характеристичного, як кажемо часто „типового“ Це зовсім природне явище, що витворилось завдяки кліматові й іншим умовам тієї країни. У першій мірі грає роллю сирівець, що в даній країні знаходиться. З нього населення комбінує певні страви.

Чи могло бути можливе, навіть для заможної верстви у нашій країні — такий багатий вибір городини чи овочів зимою порою, як тут? Велетенська країна, що має таке різне підсоння, може дати різні відміни сировини. Україна, пшеницею та медом пливуча, давала нам теж усяку всячину. Та ніде правди діти — городина й овочі не були в нас у великому пошанівку. Наш клімат вимагав соліднішої поживи.

Харчування залежне також і від клімату. На півночі воно високо-кальоричне (товсті риби, сало), натомість у підрівниковій смузі низько-кальоричне (овочі й городина, худе м'ясо). Тому й нам, що прибули з відмінного підсоння та звикли до іншого харчування (перевага товстих, мучних страв), здається дивним тутешній харч і на перший погляд несмачним. А щойно розваживши, знаходимо в ньому багато доцільного і корисного.

Головна різниця між українським і американським харчем — багато нижча кальоричність американського, легша у приладжуванні, більше сировини. І так можемо перейти засадничі групи харчів і схопити ці різниці, а вдумавшись глибше в них, знайдемо їх змісл.

1. Городину приправляють тут без додатку муки, сметани чи засмажки. Варена скоро на окропі, вийнята на полумисок, уже при столі кожний додає собі кусник свіжого масла до неї. Часом вона підправлена легкою мукою з додатком молока (creamed), а подекуди з додат-

ком сметанки, але це вже належить до рідкостей. Причина: не підносить кальоричної вартости городини, бо цього тут не потрібно. Даємо кормовому проводові матеріал до переріюки, але не обтяжуємо товщем і мукою печінки та надміром товщу цілого нашого тіла.

2. м'ясо — печене без товщу під вогнем, як колись на рожні. А коли печене в посудині, тоді без густих підлив. М'яса вживають у більшості худого, товщем дробу, що є легше стравний і не товстий.

3. Мучні страви — каші, галушки, картопля у незначній кількості, стають властиво лише додатком до одної чи двох страв із городини та кусника м'яса на обід. Мучна страва як така подається дуже рідко, хіба зимовою порою.

4. Печиво — легке. Найбільш поширені паї — це є мала кількість тіста з більшою кількістю овочів, як додаток до обіду. Овочі, які знаходяться в такому печиві, пов'язані малим додатком картопляної муки, немов у кисілі.

Це були б коротенько зібрані різниці у приладжуванні страв на тутешньому терені. Знайдено теж велику різницю у стравосписі щоденного харчування. Американська родина споживає багато більше овочів, як наша, дальше вживає більше сирої й вареної городини. Також більше йде рідин, а голов-но молока. М'ясо й мучні складники — це додатки до їжі.

У нас панує погляд, що городина й овочі — це властиво не їжа. Забуваємо про велику їх вітаміново-мінеральну вартість як теж на весняно-літньо-осінній сезон задовільно кальоричну. Щоб не говорити безпідставно, подамо кальоричну вартість головних овочів:

	кальорій
Одне велике яблуко	100
Один середній банан	100
½ жовтої дині	50
Скибка кавуна, груба на 1 цаль	100

Одна середня помаранча	80
Один середній помідор	30

А для порівняння:

	кальорій
Одна мала картопля	100
Одне яйце	30
Одна ложка сметанки	30
Одне горнятко маслянки	80
Одне горнятко молока	170
Одна грінка хліба середн. величини	75
Одна ложка бекону	100

Щодо питання „смачності“ то це є більше звичка у смаку. Нашому організмові тут уже непотрібно вареників зі сметаною, чи свинячих котлетів у булочці. Та ми привикли до того і продовжуємо це, накладаючи непотрібної ваги. А коли б ми привчались до легкої їжі та старались їсти скибку худого м'яса з додатком салати, помідорів та майонезу, то поволи привикли б і знайшли б це смачним.

То ж не чекаймо, аж прийдеться нам перебудувати наше харчування за вказівками лікаря. Тоді це коштує нас багато хвилювання, терпіння, ну, і грошей. А треба вже заздалегідь зменшити кількість кальорій, що їх наш організм переробляє і відкладає у свої магазини у формі товщу. А цей знов надмірно обтяжує працю нашого серця.

Страви, до яких ми звикли, треба дещо змодернізувати та достосувати до теперішніх наших умовин. Це зовсім не змінить, а навпаки збагатить наш кулінарний засяг, коли схо-чемо використати ті широкі можливості, що самі втискаються, можна сказати підсвідомо, в нашу кухню вікном і дверима.

Відкриймо їх широко для особливостей цієї країни, приймим їх свідомо, а наше кулінарне вміння зуміє їх погодити з нашими вимогами та створити харчування відповідне для нашого організму.

Наталія Костецька

ІВАСЬ ПРОЩАЄТЬСЯ З ЛІТОМ

На горбочку був лісок,
Нижче річка і пісок,
Рібки, рачки у ріці,
А в пісочку камінці.
У ліску пташат багаті,
А на фермі мама й тако —
Там Івасик серед трав
Ціле літечко гуляв.

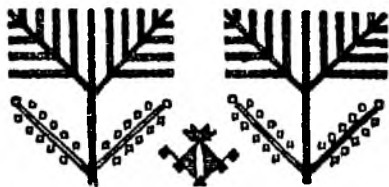
Гей, нема то, як село!
Гарно, радісно було:
Вітрик спеку холодив —
Видно, хлопчика любив.
Усміхалось сонце мило —
Видно, хлопчика любило.
Добрих друзів хлопчик мав,
Ні хвилини не скучав.

Час минав... І до села
Пишна Осінь підійшла.
Та побачив Іванець,
Що вакаціям кінець.
Попрощати треба друзів
Тих, що в лісі, тих, що в лузі,
І вертатися в свій дім
В дальнім місті гамірнім.

Ще останні дні... І ось
Відїжджати довелось...
Йде Івасик на горбок,
Йде на річку до жабок,
До пташат іде в діброві:
„Зоставайтесь здорові!“
(Слізка: кап!) „Прощайте всі
Сарни й зайчики-трусі!“

І поїхав... День минув,
Смуток свій Івась забув,
Любить всі свої книжки,
Оглядає образки.
Нагулявшись доволі,
Він учиться гарно в школі,
Бо ж не дармо серед трав
Ціле літо спочивав.

Р. Завадович

ГОРОБЕЦЬ

Горобець-молодець
Купив собі топірець.

Назбирав у лісі дров,
Нарубав, наколов.

Наносив до свого двору,
Наскладав аж повну гору.

І вже певно зиму цю
Буде тепло горобцю.

Діма

ПО ГРИБИ

Хто це бродить в темнім гаю?
Галя там грибів шукає.
Станула біля ялички
Й подивляє печерички.

Під пеньками чепурненькі
Притулилися підпеньки.
На горбочку, наче цар,
Настовбурчився козар.

В холодочку вигідненько
Маслюки лягли мягенько.
В мох сховався, мов у пух,
Червоненький моримух.

Та найкращі, так таки,
Гетьманенки щираки!
Галя їх усіх забрала
І у кошичок сховала.

Н. Мудрик Степан Женецький

КОТИК — ШКОЛЯР

Пішов котик на торжок,
Купив собі кожушок.

Купив собі ще й буквар,
Каже котик — я школяр!

Але це ще не кінець,
Він купив і олівець.

І зшитків купив аж п'ять,
Щоб було на чім писать.

Що ж тепер із тим робить?
Мусів торбу він купить.

Поскладав школярський крам
І пішов до школи сам!

Ніхто котика не вів.
В школі в першу лавку сів.

Пильно вчився вісім літ,
Виріс з нього вчений кіт.

Кость Вагилевич

МАЛИЙ ЕМІГРАНТ

В Німеччині я родився,
в далекому краю. —
Та про рідну Україну,
я не забуваю.

Хоч великі там міста,
І красні палати. —
Та я люблю славний Київ
І рідні Карпати.

Звідти в Бельгію поїхав,
Бо там мої тато, —
Записались на роботу,
Вуголь добувати.

Ця країна страх багата,
І добрі там люди.
Та на рідній Україні,
Ще краще нам буде.

Тепер живу в Америці,
Це добра країна.
За це ми її зовем —
Друга Батьківщина.

Тут я вчуся, ходжу в школу,
І тут виростаю. —
Та про рідну Україну,
Завжди памятаю.

Із літніх вражень Катрусі

Коли Катруся бавилася на подвір'ї, коло неї завжди сидів кіт що його звали Бурлакою. Вони були приятелями. Катруся біжить за мячиком і Бурлака з нею, Катруся обідає і він сидить під столом і облизується, чекаючи, поки вона не погодує. Часто можна було їх бачити разом: попереду йде дівчинка, а за нею гордо машерує, піднявши хвоста догори, сірий, великий кіт.

Та недовго тривала їхня дружба. Одного соняшного ранку Катруся сиділа на ганку, а коло неї вигрівався на сонці, мружачи від задоволення свої зелені очі, кіт Бурлака. Під стріхою кричали маленькі пташенята „пі-пі-пі“, бо були голодні. Та ось прилетіла їхня мама, велика пташка і тримала в дзьобі хробака. Побачивши кота, вона не підлетіла до гнізда, а кружляла навколо, то припадала до землі, то знов підлітала вгору.

Катруся слідкувала за нею, та не спускав очей і кіт Бурлака. Катрусі було жаль бідолашної пташки. Їй хотілось допомогти їй та не знала вона, яка вовча думка чайлась у кота. Раптом він увесь насторожився, підвівся, одним стрибком опинився біля бідної пташки і вхопив її своїми міцними пазурями. Катруся тільки встигнула крикнути „ой!“ і кинулась до кота — та вже було пізно: пташка вже не жила.

— Бідна, маленька пташка, — прошепотіла дівчинка крізь сльози. Вона притулила ще тепле, пухнате тільце до себе. Потім витерла рукою сльози і пішла стежкою в садок. Там викопала ямку під вишнею, положила туди пташку, ямку засипала землею і прикрила квітами.

З того часу вона вже більше не приятелювала з Бурлакою. Такий недобрий! Вона вже не хоче його знати.

— Бідні маленькі пташенята! Що з ними буде без мами? — Ось які думки кружляли їй по

голові. А пташенята дійсно повиставляли з гніздечка свої маленькі голівки і, розкривши жовті великі дзьобики, кричали „пі-пі-пі“

— Вони ж голодні, — думала Катруся, — хто ж їм принесе їсти?

Вона пристанула хвилину але тут шибнула їй у голові радісна думка. Катруся навіть усміхнулась сама до себе. Побігла у садок і за кілька хвилин

вона повернулась назад, несучи в коробці кілька хробаків. Присунула до хати драбину і полізла вгору до гнізда.

Пташенята просто заглушували її своїм писком і тягнули до неї свої голівки, мало не випадаючи з гнізда. Катруся не встигала давати їм хробаків. Вони ковтали їх і кричали далі „пі-пі-пі“, що певно означало: Мало, мало! або Ще, ще! Кілька разів Катруся злізала по драбині вниз і поверталась назад із новими хробакама. Ніяк не могла нагодувати своїх ненажерливих пташенят.

Так вона робила по кілька разів на день. Важко було опікуватись тими малими крикунами. Вона стала радитися з татком, що краще давати їсти. Татко порадив їй приносити їм мух і гусениць, що їх було подостатком у городі. Вона раділа, коли пташенята вже вкрилися пір'ям і їм повиростали крильця. Такі потішні були:

махали тими крильцятами і стрибали на лапках!

— Я буду весь час їх годувати, — думала Катруся, — ніколи їх не покину!

Та одного разу Катруся встала раненько, як завжди, і вийшла на подвір'я до своїх малят. Але чомусь не чути було їх голосного крику. Може ще сплять — подумала вона. Катруся підняла голову і глянула на гніздо. Воно здавалось порожнім. Дівчинка не повірила своїм очам і швидко полізла по драбині вгору. Так, пташенят у гнізді не було.

З хати вийшла мама. Катруся кинулась до неї і за сльозми не могла вимовити слова.

— Що з тобою, доню? — спитала мама.

— Де, де мої пташенята? — ледве могла вимовити Катруся.

Мама пригорнула її до себе і глянула на гніздо, воно було порожнє. Але над ними, коло хати, мама побачила зграйку маленьких пташенят. які радісно цвіворінькали і поблискували на сонці своїми молодими ще крильцями.

— Глянь, Катрусю! Це й твої пташенята вже літають, бачиш!

Катруся підняла голівку і побачила своїх малят, веселих і щасливих. Вони вже вміли літати й відлітали все далі й далі. Їй стало і радісно і разом із тим вона відчувала якийсь жаль до них. своїх пташенят.

— Чому вони такі невдячні, чому покинули мене?

Мама пригорнула її міцніше до себе.

— Не плач, дитинко! Ти чула як вони радісно цвіворінькають? То вони дякують тобі за те, що ти їх вигодувала. Ти мусиш радіти, то ж вони тепер будуть жити довго, довго. Полетять далеко і розкажуть всім іншим пташкам про добру дівчинку що врятувала їм життя. Чуєш Катрусю?

А Катруся чула, як здалека доносилось радісне й веселе: Цвіворінь, цвіворінь, цвіворінь!

Інна Пошивайло

Свято пастушків

Слухайте, діточки, я вам розповім про те, як я була мала дівчинка, пастушка. Мене будили рано-раненько, і я гнала корови в ліс на пашу. В лісі стояла дядькова пасіка. Бджоли гуділи, корівки паслися, а я слухала співу соловейка, кування зозулі і співала веснянки або коломийки. Так було на весні.

Коли наставав гарячий липень, на багатих подільських ланах починались жнива.* От, відсвяткують люди празник святих апостолів Петра і Павла — і вже жінці виходять у поле. Та я не розказуватиму вам про жнива, а про свято Петра між пастушками. В Україні „святий Петро” — то було наше пастуше свято. Того дня пастушки збирались у громадки по п'ятеро-шестеро, а на сільському вигоні — то цілими десятками. Я запрошувала у свій лісок кілька подруг-дівчат. Корівки паслися поміж деревами, а ми добували із вузликів смачну святкову їжу. Наші матінки понапікали нам на той день усяких пиріжків, солодких сухариків, наклали в торбинку хліба, солі, яечок, сиру, масла. Дівчата принесли по плящині лімонади, а я зладила глечик „ситі”, тобто води з медом.

Виходив бенкет на славу! А як смакувало! Ми сиділи на траві, в тіні кучерявого дуба, кругом білої скатертини, вгощались своїми присмаками, обмінювались пиріжками, сухариками, запивали лімонадою і ситтю, і нам було так весело, мов ангелам у раю. Ми сміялись, жартували, а попоївши, співали й танцювали. Та й як було не танцювати, коли кругом нам шригравало багато-багато коників-стрибунців, а в лісі приспівували пташки. Корови, полягавши на траву, дивились на нас лагідними очима і спокійно ремигали. Так колись в Україні пастушки обходили празник святого Петра.

Тітка Ганна

* Час, коли в полі жнуть жито і пшеницю.

ПРОГУЛЯНКА ДО ЗООПАРКУ Христя терпить справжні муки.

Сусіда ворон нам оголосив, що сам бачив уночі, як привезли велику з Африки жирафу. Коло її клітки прибили табличку:

„Хто хоче їздити на жирафі, платить 20 центів“

Нас пішло до зоопарку семєро хлопчат: Зайчик, старий Ворон Задирака, Іжак, пара Кошенят, рудий Півень та Собака.

Заплатили і посідали. Півень сів на сам ріжок жирафи, коло нього Ворон задирака. Іжак та Собака обнялись і примостились на хребті, а Кошенята зачепились за хвоста.

Так на жирафі ми носились. усі в парку дивувались, і з нас знімочки робили. Ми згори на всіх дивились, радості й утіхи не було кінця.

Та, як їхали ми під деревами, жирафа за листочком високо голову підняла, а ми всі опинились на землі.

Що то сміху там було! Старий ворон полетів, Півень кукурікав, а ми подякували за гарну прогулянку, взяли за ручки і, жартуючи, побігли до своїх домів.

Мене з собою не взяли —

Вуйко Квак

І ОКСАНКА ХОЧЕ БУТИ ШКОЛЯРКОЮ

Ось прийшла Христя з школи і сідає враз до столу — має бо завдань багато: у папір вгорнути книжку, потім літери писати й змалювати сіру мишку. Відкриває Христя течку, витягає, що їй треба, і кладе на стіл скраечку, все близенько коло себе.

Де взялись Оксана з Фріцом! І швидкі, мов блискавиці, вдвох до столу налітають. „Що-о Христя тільки ма-а-є! І таке усе нове-е-е-ньке!“ „Ой, який зелений з-о-о-шит!“ „Гу-у-умочка яка мякенька!“ „Олівць який хоро-о-оший!“ „І диви-и-ись: червоним пише!“

„Обережно!... Тихше, тихше! Не беріть нічого в руки!“

„Ой, сестричко, ой, Христинко! Намалюй мені хатинку. І колодязь, і калину, жовтий сонях біля тину... Намалюй, як качка криче... Намалюй, як вітер віє...“

Та Христина вже аж плаче:

„Малювати так не вмю... Мамо, мамо! Подивіться, як мені Оксана з Фріцом заважають працювати. Хай ідуть у їхню хату, мають забавок доволі! А я хочу завтра в школі гарно літери писати і найкраще прочитати...“

Та розгнівана Оксана не дала їй доказати:

„Скі-і-ільки ти уже писа-а-ала! А не вмієш малювати.“

Потім стала на порозі і сказала, втерши сльози:

„Я сама піду до школи і навчусь всього найкраще!!! Намалюю...“

сніг навколо... там велика качка криче... і ще й крилами тріпоче... Намалюю... ще багато... Намалюю все, що схочу!!!“

І пішла швиденько з хати.

Фріц тихенько усміхнувся (він Оксані завжди вірить), в чорний плащик одягнувся, шалик взяв блакитно-сірий, натягнув свою шапчину, і в найдальший кут подвіря Фріц пішов шукать дівчину.

Г. Чорнобицька

ЗАГАДКА

Чим більше ти годуєш,
То він росте безмежно,
Завжди тому обходитись,
З ним треба обережно.
Якщо його напоїш
Водою, як звичайно,
Всю силу свою тратить,
Вмирає сам негайно.

(ЧНОР)

Богдан Федчук

Напередодні 70-ліття

Вже почалась підготовка СФУЖО до святкування цієї важкої річниці. Проходимо етапи і постаті цього нашого шляху, розглядаємо ідею, що руководила ними. Стараємось збагнути рушійні сили цього походу, щоб зачерпнути з них нової сили для дальшої праці.

Тому не можемо лишити незаваженою подію, що заіснувала напередодні цього святкування. Хоч вона в загальному не має великого значення, проте треба її насвітлити широким масам зорганізованого жіноцтва, як своєрідне явище. Нам треба застановитись над ним, щоб знайти йому відповідну оцінку.

Недавно тому Союз Українок Канади відбув свій 26 головний зїзд, на якому — поміж іншими резолюціями — одну присвятив Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій. Не в тому змислі, як воно звичайно буває на зїздах — для привіту чи для вияву солідарности, а якраз навпаки — для вияву того, чому СУК не входить до цієї федерації. Як причини подано так:

— що Союз Українок Канади вступив був свого часу у члени Світового Союзу Українок, та що він не був розв'язаний,

що Конгрес Українського Жіноцтва у Філадельфії у 1948 році, який покликав до життя СФУЖО, був скликаний і переведений без порозуміння з довголітніми провідницями українського жіночого руху в Україні і в Канаді.

Отже в першу чергу розглянемо які є мотиви Союзу Українок Канади, що не вступив у члени СФУЖО.

Для ясности подаємо історію

обеднання жіночих організацій.

Першою всеукраїнською жіночою організацією що мала обіймати всі жіночі гурти — була Українська Жіноча Національна Рада, що постала у 1919 р. у Кам'янці, за часів нашої державности. Ініціативу до того дали Людмила Старицька-Черняхівська і Софія Русова, активні членки Центральної Ради. Українська Жіноча Національна Рада мала репрезентувати українок перед міжнародним жіночим світом та об'єднати їх унутрі. Тому й провід їх був відповідно зложений: голова (Софія Русова, діячка з Києва) і 4 містоголови, що репрезентували різні землі України, дальше ген. секретарка (Ганна Чикаленко, діячка з Києва), дві заступниці секретарки і т. д. Осідок Української Жіночої Національної Ради був у Кам'янці, а потім його перенесено до Праги.

Ця організація була виявом державно-соборних змагань українського жіноцтва. Вона й виявила це вступленням до Міжнародної Жіночої Ради та репрезентацією українок на міжнародному ґрунті. Та другого свого завдання — об'єднати всі діючі жіночі організації — до кінця не довела. Мабуть втрата нашої державности стала причиною того, що Українська Жіноча Національна Рада добачувала свій зміст у відзисканні членства в Міжнародній Жіночій Раді.

Другий раз думку обеднання існуючих жіночих організацій підніс на Українському Жіночому Конгресі у Станиславові в 1934 р. Союз Українок. Він не нав'язав до існуючої ще Жіночої Національної Ради, що ре-

презентувала нашу державницьку традицію. А видвигнув створення нового центру — Світового Союзу Українок, що здійснилося в 1937 р. Ця організація мала за осідок Львів, а діючою головою — голову Союзу Українок у Львові. Отже переносила центр усього українського життя до Львова і давала в обеднанні перевагу галицькому жіноцтву. Друга світова війна не дала Світовому Союзові Українок проявити якунебудь діяльність. По війні теж не відновив її, отже обеднання існуючих жіночих організацій дальше не було.

Коли по другій світовій війні великі маси нашого жіноцтва знайшлись поза межами рідного краю, виявилась знов ця потреба. Та жіночі організації тепер були дуже різноманітні у своєму складі і силі. Увійшли в них українки з центральних земель, з великим освітнім та громадським стажем. Великий актив західно-українського жіноцтва з міцною традицією жіночих організацій і могутні заокеанські організації, що розвинулись на зразок американських жіночих гуртів. Щоб це все об'єднати — треба було створити свободну форму сполуки, що не давала б переваги одному якомусь центрові. Такою формою могла бути тільки федерація жіночих організацій із новим статутом.

Як бачимо — СФУЖО це вже третя спроба об'єднати діючі жіночі організації. Шість років праці вже дає змогу зясувати собі чи вона оправдала себе. СФУЖО що його створило шість жіночих організацій тепер об'єднує дванадцять і багато з них допомагала творити на нових поселеннях. Головні

осяги СФУЖО на міжнародньому ґрунті: членство у Світовому Союзі Матерей та участь у його базарах і конгресах, віднова участі українського жіноцтва у конгресах могутніх міжнародніх організацій — Міжнародної Жіночої Ради та Міжнародного Жіночого Союзу. На внутрішньому полі СФУЖО кинула кличі, що їх розвинено й поглиблено в праці: освіднення світу про Україну та збереження молодого покоління. Відгукується на всі актуальні потреби жіноцтва (переселення вдів) та вяже їх із важливими етапами українського суспільства (відзначення роковин голоду). Не забуває СФУЖО й про українок поза залізною заслоною: для них пересилає радіопередачі через висильню Рим.

Такий фактичний стан об'єднання жіночих організацій в історичному аспекті. Він достатньо вияснює потребу створення нового об'єднуючого центру. А щодо другої причини, яку подає Союз Українок Канади, мовляв, Світовий Конгрес Українського Жіноцтва скликано і переведено без порозуміння з доволітніми провідницями українського жіночого руху в Україні і в Канаді, то вона теж вимагає вияснення. Ініціативу до скликання Українського Жіночого Конгресу в 1948 р. дала найстарша жіноча організація за океаном Союз Українок Америки. Конгрес скликано не на підставі особистих запрошень, а за порозумінням і при співпраці діючих тоді українських жіночих організацій та при участі умандатованих ними делегаток. Всі діючі жіночі організації, а між ними також з Канади, вислали делегаток, а ті, що не могли їх вислати, прислали письмово свою згоду на скликання конгресу та привітали його. Отже всі активні жіночі гурти та провідниці, чинні в жіночому руху, були повідомлені й запрошені. Справу об'єднуючого центру обговорювано основно впродовж двох днів, а вкінці ухвалено **одноголосно**. Ніодна з делегаток не висловила тоді за-

стереження і не домагалась нав'язання до Світового Союзу Українок, бо настільки ясна була потреба нового оформлення цього об'єднуючого центру. Делегаток на СКУЖ вислали: Союз українок Канади, Організація Українок Канади, Ліга Українських Католиків Канади, далі Союз Українок Америки, Об'єднання Українських Жінок у Німеччині. Чи „довголітні провідниці українського жіночого руху в Канаді“ забули вже, що орали в ньому участь?

А вже найбільше непереконливо звучить закінчення резолюції декларацією, що зїзд „широ бажав якнайширшої консолідації українського зорганізованого жіноцтва та висловлює переконання, що при добрій волі всі українські жіночі організації можуть знайти платформу порозуміння“. Здається, не може бути більш нелогічного заключення, бо саме проголошено в першій частині крок, який суперечить усякому поняттю консолідації.

Дивно, що зїзд Союзу Українок Канади напередодні 70-ліття жіночого руху зважився на такий непродуманий крок. Часом трапляються в потягненнях організацій такі необосновані виступи, що спричинені якоюсь сугестією або постороннім впливом. Ще є змога застанувитись над тим і перевірити своє становище. У велику хвилину 70-ліття треба продумати й переглянути кожен крок, що веде нас до об'єднання, а не відгороджувати себе легкодушно від маси зорганізованого українського жіноцтва. Бо у великій його сім'ї, що її репрезентує СФУЖО, може українська жінка сповнити своє завдання поза залізною заслоною. А ним є боротьба за волю України та за місце жінки в українському суспільстві.

Важкий удар долі, що зустрів секретарку Об'єднання Українських Жінок у Венесуелі, др. Людмилу Починок, із смертю її дружини інж. Починка, пройняв нас сумом. На цьому місці висловлюємо їй наше співчуття та шлемо ширі слова піддержки у важкому горю.

УПРАВА СФУЖО

ГОТУЙМОСЬ ДО БАЗАРУ М.М.М.

З початком грудня відбудеться, як щороку Різдвяний Базар М.М.М. З ініціативи СФУЖО бере участь у ньому Союз Українок Франції і виставляє звичайно вироби нашого народнього мистецтва на продаж. Щороку наш кіоск дивує чужинців своєю різноманітністю. Знавці народнього мистецтва відвідують його, а знатні гості звичайно купують на пам'ятку якусь вишивану прикрасу.

Умовини нашого життя у Франції не дозволяють Союзові Українок Франції всеціло покрити кошти такого підприємства. Тому звертаємось із закликом до всіх жіночих організацій, членів Федерації — допомогти Союзові Українок Франції у тому ділі. Як і минулими роками — прохаємо вишивати дрібнички — серветки, хусточки, закладки, рушнички на Базар М.М.М. Такою дрібною допомогою СУФ зможе виконати своє завдання, а виручкою з продажі всі жіночі організації вплачують річну вкладку СФУЖО до Світового Союзу Матерей. Подвійна користь!

Вишивки слід надсилати на адресу голови Союзу Українок Франції, п. Анни Сапрун, якої адресу подамо в черговому числі.

ВІСТІ ФЕДЕРАЦІЇ

В липні розіслала канцелярія Федерації працю др. Наталі Василенко - Полонської „Княгиня Ольга“, де змальоване значення й життя цієї нашої володарки.

У серпні розіслано реферат О. Лотоцької „У 70-ліття жіночого руху“, який може послужити для святкувань 70-ліття або стати джерелом для менших гутірок із того приводу.

Обі праці прохаємо використати в жіночих організаціях.

Краєва Конференція Організації Українок Канади ім. О. Басараб

В днях 1.—3. липня ц. р. відбулася в Вінніпегу 16. Краєва Конференція Організації Українок Канади ім. О. Басараб.

ОУК має за собою 24 роки корисної громадської праці серед жіноцтва Канади. В 1930 р. з приїздом другої хвилі української еміграції до Канади по стали дівочі гуртки при українській Стрілецькій Громаді і жіночій секції при УНО. Членство їх — це молоді жінки, що по програній українській визвольній війні продовжували тут свою працю в користь визвольних змагань. У 1934 р. зцентралізовано ті гурти в центральну організацію — Організацію Українок Канади (ОУК) з головою Анастасією Павличенко. Осідок був у Саскатуні, а з часом перенесено його до Вінніпегу, де центральна управа працює й досі. Організація Українок Канади має свій чартер і Відділи по цілій Канаді. Її органом є місячний журнал „Жіночий Світ“.

Цьогорічна 16. Конференція ОУК відбулася в Вінніпегу при численній участі делегаток і гостей. Хоч наради тривали повних два дні, йшли вони при великому заінтересуванні присутніх. Дня 1. липня відкрила 16. Конференцію голова ОУК п. Анна Тарнавецька, яка привітала делегаток і гостей. На залі крім делегаток з цілої Канади і гостей, членів ОУК, були присутні п. Ірина Павличовська — делегатка СФУЖО, п. Ольга Ковбель — голова жіночого КУК з Торонта, п. Грановська. дружина проф. Грановського зі Ст. Пол, і п. Васишин з Монтреалю.

Збори вибрали Президію у складі: п. Ольга Заяць — голова, п. Курилів (Содбури) і п. Вах (Вінніпег) — заступниці, та п. І. Суховерська (Едмонтон) і З. Проців (Торонто). Крім того вибрано цілий ряд ділових комісій, як: номінаційну, фінансову, організаційну, резолюційну, пресову й статутіву. Писаний звіт, що був доручений делегаткам, доповнили: голова

А. Тарнавецька, Ст. Бубнюк, редакторка „Жіночого Світу“, О. Стебницька, б. голова, місто-голови — Ст. Савчук, Семака і А. Павличенко, А. Вах, секретарка, Магера, фінанси, Дякунчак, культ.-освітня референтка, та О. Заяць, організаційна референтка. Далше звітували делегатки 15 відділів, які говорили про працю на місцях. В той спосіб присутні мали образ діяльності цілої організації та її відділів.

Централя ОУК надавала напрям праці відділам, які працювали за тими вказівками. Централя висилала обіжники. організаторка й редакторка відвідували відділи також особисто. Крім Централі працювала провінційна Екзекутива ОУК в Торонто з головою п. Ст. Савчук. Організація дбала про виховання жінок на добрих громадянск і свідомих українск. Вела культурно-освітню працю серед членок і допомагала тій праці в УНО. Окремому опіку старалася дати дітям і молоді при помочі садків і шкіл та вдержати їх в членах МУН. Великого зусилля вимагало видання журналу „Жіночий Світ“ Через контести і співпрацю деяких провідних членок „Жіночий Світ“ значно поширив круг своїх читачок. Крім того в звіттовому році видано дві пінні книжки: „Духовий портрет Ольги Кобилянської“ Ю. Мулика-Луцка і „Український народний одяг“ К. Антонович.

При ОУК існував Український Золотий Хрест і з тих фондів висилано допомогу скитальцям. Тепер з тих фондів вдержується два садки, одну школу й три родини залишенців в Німеччині. Крім того всі відділи піддержували матеріяльно будову домівок УНО чи помагали сплачувати борги. Окремо обговорювано справу молодих членів які народжені вже в Канаді й покінчили тут студії. Вони створили окремий відділ у Вінніпегу, який в майбутньому мав би втягнутися сильніше в працю

ОУК і втягати молодих до провду в організації. ОУК була одною з трьох головних організації у складі Комітету Українок Канади. Крім того ОУК співпрацювала тісно із Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, якої був основником на Світовому Конгресі в 1948 р. Як Централя, так і місцеві відділи співпрацювали з Національною Радою Жінок Канади, якої ОУК є членом, з Канадійським Червоним Хрестом і другими. В дружніх зв'язках співпрацювала ОУК з Українським Золотим Хрестом в Америці й навіть у грудні 1953 р. обі організації відбули спільну нараду. Так у коротці виглядала праця ОУК у звіттовому році.

(Кінець буде)

ВІДПОРУЧНИЦЯ СФУЖО НА ВСЕ-ЦЕЙЛОНСЬКИЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ЖІНОЦТВА

Дня 25. липня ц. р. відбулася в Коломбо все-цейлонська конференція жіноцтва, якої темою була освіта жінки в Азії. На цю конференцію виділювала Управа СФУЖО інж. Надію Глинянську-Шехович, що проживає на Цейлоні. Молода інженерка, що має вищу освіту і знає добре цейлонські умови, могла з користю виступити на тій конференції. Голова Все-Цейлонської Організації Жінок п. Дераніягала прийняла її дуже привітно. Інж. Надія Шехович узяла участь у кількох комісіях та навязала цінні зв'язки. Вона була одинокою європейкою з Цейлону і це відмітила місцева преса, подаючи також відомості про СФУЖО.

Точний звіт про перебіг конференції подамо пізніше.

УКРАЇНКА В АВСТРАЛІЙСЬКІЙ ОПЕРІ

Таїса Тарас, родом із Полтавщини, почала студії в Київській консерваторії і продовжувала їх у Будапешті, де за свої успіхи дістала державну стипендію. В Мельборні виступає тепер в опері, як єдина чужинка серед австралійського ансамблю.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Гостина в честь урядниць з Відділу СУА

Дня 23. травня ц. р. урядниці „Жіночої Помочі“ з Від. СУА стрінулися з великою несподіванкою, влаштованою членками їх Відділу. Назначені збори перемінилися в товариську гостину, на яку, крім членок, прибули і запрошені гості — приятельки СУА. Саму гостину попередил: забава-бінго, до якої засіло коло 60 присутніх. Після гри в бінго забрала слово п-і А. Хархан завяла присутнім, що забава получена з гостиною, призначена в честь урядниць, як вияв признання й подяки за їх уміле ведення організаційної і громадської праці. Після короткої промови при багатозаставлених столах, відбулося справді королівське прийняття, при чому виголошено ще кілька коротких промов, згадуючи працю довгих літ з Відділу СУА в Нью Йорку. Під кінець забави-прийняття урядниць з Відділу стрінула ще одна велика несподіванка, а це прекрасні дарунки для кожної урядниці (голови п-і М. Марусевич, касієрки п-і М. Харамбури, фін. секр. А. Янди і рек. секретарки М. Демидчук). З черги кожна урядниця коротко, але щирою подякою висловила своє здивовання і вдячність членкам, які дійсно вміли так гарно вшанувати своїх провідниць. Тут треба завважити, що одного не могли уряднички зрозуміти, а це — як можна було підготувати це все в такій великій таємниці. Ініціаторками гостини були слідуєчі членки: пп. А. Хархан, Е. Добрянська, М. Слободян, А. Міга, А. Йосик, В. Гроховська, А. Васильців, А. Ковальська. Вище згадані членки причинилися також харчами до цієї гостини. З грошей, зібраних на гостину, осталося у касі 25 дол., які опісля призначено для одної бідної членки. В часі гостини відбулась окрема збірка, яка принесла 48

дол., з чого ухвалено 24 дол. на „Наше Життя“, а 24 дол. на будову Сиротинця в Філадельфії. На цьому місці урядниці з Відділу СУА складають щирі подяку своїм членкам, як за прекрасну гостину, так і за щедрі дарунки. Дай, Боже, щоб так згідно й гармонійно працювали ми далі ще довгі-довгі роки для спільної ідеї.

**М. Марусевич, А. Янда,
М. Харамбура і М. Демидчук**

Доповнення до звіту з ч. 6.

До уряду 4 Відділу увійшли: І. Бенцаль, лідер клубу, пп. Кізіма, голова, Ликтей, містоголова, Сарафин, писарка, Барчевська, касієрка, А. Дзюма, секретарка чайних вечорів, Пітчак, касієрка чайних вечорів. Бінго відбувалось двічі в місяць на яке членки приносили все печиво безкорисно.

Марія Ленчук

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Рік праці 6 Відділу СУА

Восени 1953 р. наш Відділ придбав новий прапор і 22. листопада відбулося врочисте посвячення його. Його dokonав о. Лонкевич у гр.-кат. церкві св. Йосафата. Кумами були голова СУА О. Лотоцька, представниці організації та майже всі членки нашого Відділу. Прапорщицею була п. Стехна. На спільному прийнятті голова Відділу п. Мельник сердечно привітала голову СУА та других гостей і передала провід вечора п. Пастушчин. Першою промовляла голова СУА, яка зложила Відділові щирі побажання та підкреслила його працю. Потім промовляли пп. Лиса, Смеречинська, Гойсак, Дорофей, Буринова, Геруля і панове Прістай, Шевчук, Гричук, Цепенда, Попович, Мельник. Секретарка відчитала привітання від Відділів СУА у Бофалло й Ютика та подала їх грошові датки на прапор. Куми та гості

вписались до памяткові книжки посвячення прапору і склали грошові датки. Вечором того дня відбулося загально-громадське вч. на якому О. Лотоцька виголосила доповідь на тему: „Державницькі змагання української жінки“

Слід із щирою вдячністю згадати, що придбано і новий портрет патронки Відділу О. Басараб, що його безкоштовно намалювала Ірина Твердохліб із Рошестеру.

Другою імпрезою у звітному часі була академія в 30-ліття смерті сл. п. Ольги Басараб. Академію попередила панахида на якій було багато людей, що бажали молитвою згадати наших жінок-героїнь. На академії американський гимн відспівала п. Клімців, а доповідь виголосила п. Стеців. Слідувала песа про боротьбу УВО та останні дні О. Басараб у тюрмі. Песу написала та випроводила на сцені відома режисерка Люся Карабінович-Барвінок. У виконанні взяла участь пані: Повх, Зелез, Шишпанове, Пружніак, Цюга, Смішко, Касіянчук. Деклямували пп. Зіна й Івасів.

У травні переведено День Матері. По вислуханні акафисту до Матері Божої зібрались матері діти та запрошені гості у великій залі Укр. Америк. Клубу на спільний обід. Голова Відділу привітала матерей, згадала долю матері на рідній землі й побажала, щоб ми діждались тієї хвилини, коли й наші сестри на Україні зможуть так свobodно відсвяткувати День Матері. Милою несподіванкою був контраст деклямацій дівчаток-дочок нашої членки Пружніаків і деклямація членки-основниці п. Герули. П. Ерстенюк у своєму слові підкреслив ті великі заслуги української матері на рідних землях та на еміграції. Секретарка Відділу виголосила доповідь, зясовуючи боротьбу матері на рідній землі за українську душу своєї дитини.

Виродовж звітнього року відбулись дві забави та товариське прийняття для секретарки Відділу.

6 Відділ брав зорганізовану участь у протестаційному поході

в роковини голоду на Україні.

Касовий звіт: У 1953 р. було 1,343.21 дол. приходу і 1,284.99 дол. розходу. За звітний рік виплачено до Централі США 177.50 дол., на укр. воєнних інвалідів 20 дол., допомога студентів малярства у Німеччині 20 дол., на дорогу делегатки до Гелсінкі 50 дол., ЗУАДКомітетові 15 дол. УККА 10 дол., хворим членкам 110 дол.

У вересні святкуватиме 6 Відділ 20-літній ювілей тільки для членок Відділу, з огляду на те, що спільно з другими Відділами США дня 28. листопада відзначає 70-ліття жіночого руху.

Анна Мельник, голова.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Загальні збори 11 Відділу

Дня 9. травня 1954 р. відбулися в присутності представниці Централі п. Марії Біляк Загальні Збори Відділу. Звіти поодиноких референток говорили про максимум проробленої праці. Заходом Відділу уряджено слідує імпрези: Казка „Ромко-Бомко“ для дітей і забава для дітей, Свято-Вечір Княгині Ольги, доповідь п. Ірини Павликовської „Вечір слова й пісні“ Лесі Українки. Разом з Об'єднаним Жіночим Комітетом уряджено садок для дітей під час літніх ферій і виставку українського народного мистецтва. Уряджено заходом Відділу ряд забав і пікніків, а дохід з усіх тих імпрес призначено для залишенців в Європі. При Відділі постав жіночий вокальний квартет, який тішиться великим успіхом. Загальний касовий оборот виносив 696.96 дол. Відділ перейняв патронат над садком у Шонгав, Німеччина, і висилає що-місяця по 15 дол. Крім цього Відділ вислав кілька харчевих пачок і одежі до Європи та грішми 205 дол. Контрольна Комісія здала звіт і поставила внесок на уділення абсолюторії. Вибрано нову управу на чолі з перевибраною головою п. Іриною Бованко. Склад нової управи: містоголова Стефанія Гец, секретарка Ніна Самокиш, скарбник А. Петруняк, культ.-освітня референтка

Із дитячої вистави „Ромко-Бомко“ у Трентоні:

Зліва сидять: Юрчик Турчин, Ромчик, Самокиш, Олександр Бованко, Ігор Самокиш, Любчик Лампіка, Ромчик Городиський, Юрчик Гоянюк. — Стоять: Люба Турчин, Марта Гоевич, Вірка Лампіка, Оксана Самокиш, Зірка Гоянюк, Зірка Коропей, Сяся Бойцун, Маруся Дяків, Оксана Перпуняк.

В. Мицик, імпрезова реф. Л. Сердюк, орг. реф. Ольга Гоевич суспільна опіка М. Савула, Контрольна Комісія Ірина Скрипчук, Е. Дяків і Н. Гулай.

При діловій і дружній атмосфері пройшли Загальні Збори, закінчені цінним словом делегатки п. М. Біляк. Другу частину Зборів проведено до пізнього вечора при гутірці за склянкою чаю.

Секретарка

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Поминки за поляглих

Дня 31. травня 29 Відділ США влаштував поминки за тих воєнків із нашої громади, що полягли у другій світовій війні.

Рано того дня вирушили членки США і сестрицтва, ветерани й багато громадян зі світлом у руках, на чолі з парохом о. С. Голутяком до пам'ятника, що побудований на їх пам'ять побіч української православної церкви. Священик відчитав англійською мовою молитву, ветерани віддали салют, затрубіла трембіта, що зворушила всіх до сліз, а потім ветерани пішли на цвинтар, де зложили вінці на гробах тих воєнків, що їх спроваджено сюди, щоб спочивали поміж своїми рідними по крові.

О 9-ій год. відслужено Службу Божу й панахиду за десять поляглих. Багато громадян прийшло на цю відправу, щоб хоч частинно виявити своє співчуття тим батькам, що їх сини віддали життя за волю Америки. По відправі священик запросив усіх до церковної галі, де Союз Українок улаштував скромну перекуску. Голова Відділу Розалія Вецал привітала присутніх, подякувала за те, що взяли участь у Богослуженні та попросила до слова о. Голутяка. О. парох розказав про діла героїв, що боролись за демократичні ідеали та пригадав, щоб їх пам'ять звеличити не лиш словами, але й ділом і зложити пожертву на будову церкви в Бавнд Брук, на молитовний спомин мільонів братів і сестер, що впали жертвою большевицького режиму на Україні. Слідував внесок Т. Гук щоб згадати також бідних вдів і сиріт-залишенців. Також місцева церква вимагає розмалювання. Переведено збірку, яка дала 61 дол. Щоб вдоволити всіх рішено поділити її на три частини.

На ту суму пожертвували: батьки погиблих по 5 дол. М. і К. Копернюк, Й. і А. Кава, О. і М. Колісник, матері погиблих

М. Гричух 3 дол., по 2 дол. П. Конопницька, К. Бойко, Р. Косяк, А. Комар, Н. Сулима, о. Р. Голутяк, Т. Пасічняк, П. Номара 2.50 дол. і М. і А. Карась 1.50, а по 1 дол. Т. Гук, Я. Мостецька, Й. Ходоровський, П. Кацюба, П. Стойко, М. Гріт, В. Липський К. Лаба, К. Гурич, П. Бабій, А. Рибак, К. Королишин, М. Сербай, Т. Чагарин, К. Висп'янська, М. Пригарська, А. Гавришенко, В. Римінник, М. Пасічна, А. Бойко, М. Литвинець, М. Глядик, Р. Вецал, К. Чагарин, Орест Чагарин. З того 20 дол. переслано на Фонд „Мати й Дитина“ при Централі СУА.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Родинний пікнік 23 Відділу СУА

Дня 18. липня у городі Рус Парку рійшлися членки з родинами і запрошені гості. Комітет приготував столи, голова привітала членок і гостей. При багатім обіді присутні весело забавлялись. Не було музики, але гості співали і вповні вдоволені розійшлися додому. Складаємо щиру подяку Комітетові, що цей пікнік приготував. Секр. А.П.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Пікнік Батька 30 Відділу

Дня 20. червня Відділ перевів Пікнік Батька у городі членки п. Мураль. Прибуло багато членок і гостей. Подали дуже смашний обід, що його зладила наша голова п. Мураль разом із урядничками. Забава вдалася дуже добре. Була невеличка несподіванка для найстаршого батька п. Різуна, чоловіка касієрки Відділу, що одержав дарунок. Вдоволені гарною забавою членки і гості розійшлися додому.

Марія Фецачин, рек. секр.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У ч. 6 „Н. Ж.“ помилково подано, що п. Павлина Будзол пожертвувала 25 дол. на подорож делегатки на конгрес у Гелсінкі тоді коли це пожертвував 5 Відділ у Дітройті.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

Виставка українського народного мистецтва

Серед повені імпрез у нашому місті одною з найбільш успішних і доцільних можна вважати виставку українського народного мистецтва, яка тривала 6 тижнів від 1. липня до 15. серпня ц. р. у приміщенні американського жіночого клубу, в середмісті Клівленду. Ініціатива і перші кроки для зреалізування цієї виставки належать 33 Відділові СУА ім. Лесі Українки, який мав велику допомогу зі сторони М. А. О'Конки, що є урядничкою місцевої харитативної установи. Для кращого успіху виставки членки 33 Відділу запросили до співпраці осіб із української громади, що радс допомагали порадою і працею та в той спосіб причинилися до повного успіху виставки.

Цінні експонати, що репрезентували всі галузі нашого народного мистецтва зібрано серед українського громадянства Клівленду. Численно була заступлена вишивка, різьба в дереві, кераміка та писанки. Окремо уміщено кілька картин наших малярів. Те все гарно й по-мистецьки розложено, в елегантних залах жіночого клубу, де сходиться добірна публіка і знавці всіх ділянок мистецтва.

З нагоди виставки видано інформаційну книжечку англійською мовою про Україну її історію з окремим відміченням українського народного мистецтва та дуже добрими ілюстраціями. Цю книжечку брали відвідувачі додому і напевне в неодному американському домі цих кілька слів правди про Україну і її культуру відіграли важливу пропагандивну ролю.

Дня 15-го липня відбулася товариська зустріч, в якій взяли участь запрошені американські й українські гості. Музично-вокальні точки причинились до приємної товариської атмосфери. Відсвіження подавали дівчата в народних строях.

Цілість виставки робила враження точно продуманої і добре підготованої імпрези. Серед від-

відувачів чули ми вислови захоплення і признання, що повинно бути нагородою для тих усіх, що причинились до повного успіху виставки.

Лідія Гладка

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ювілей 46 Відділу СУА

У великій залі при 23-ій і Бравн вул. зібралось багато публіки. При столах засіла управа Відділу, гості і членки. Голова Відділу п. Миля відкривала свято, а о. парох Лебедович провів молитву. Коли вже спожито страви, п. Миля поклікала на „товстмастера“ членку управи п. Зиновію Терлецьку. Реферат про працю Відділу впродовж 25 літ виголосила перша його голова п. Юлія Бурак. Натхненне слово про працю жінок у громад'ї сказав о. Слопський.

Слідували привіти делегаток Відділів. Від 41 Відділу привітала п. Софія Стрижак, від 48-го п. Марія Бабяк, від 42-го п. Євгенія Задорожна, від 2-го п. Петронелля Пецох із Честеру, від 20. Відділу п. Шумська, від 10-го п. Лідія Лемішка, від 52-го молодечого п. Аделя Петрунцо. Окремо виступила від Окружної Ради СУА її голова п. Анна Сивуляк, пригадуючи, як багато зробив 46 Відділ для обзнайомлення американців із нашою культурою. Дальше поклікано до слова представника Гор. Клубу п. Гудза, що привітав Відділ. Промовляв також п. Горохівський пригадавши аматорський гурток при Відділі, в якому він із покійною дружиною, членкою 46 Відділу, грали. Поклікано також до слова нотаря Кульчицького, п. Марію Насевич і редакторку „Н. Ж.“ Л. Бурачинську

На кінці промовила голова СУА п. Олена Лотоцька. Пригадала 1937 р., коли то Т-во ім. О. Басараб вступало до СУА. Це вже були тоді вироблені громадянки, що свідомо об'єдналися і сімєю зорганізованого жіноцтва Пригадує поодинокі почини й акції Централі, в яких 46 Відділ взяв велику участь, як акцію допомоги скитальцям та видання творів Лесі Українки англій-

ською мовою. Радить поступати так і на дальше. Хоч це зкромна робота, проте це велика політика, бо розказує світові про нас і наш рідний край.

З черги „товстмастер“ п. Терлецька заповіла роздачу відзнак усім членкам, що пробули 25 літ у товаристві. При тій нагоді показано вишивану відзнаку, яку п'ятнадцять літ тому вишила одна членка для всіх членок 4С Відділу. Хоч вона вже старенька, проте має свою велику пам'яткову вартість.

На кінці пані „товстмастер“ пригадала присутнім, що голова Централі п. Олена Лотоцька святкує сьогодні свої уродини. А що перед виїздом до Гелсінк' уже не зможемо її привітати, тс присутні заспівали „многая літа“ і вручили своїй дорогій провідниці китилю квітів.

Учасниця ювілею

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято Матері 47 Відділу СУА

День 23. травня 1954 присвятили ми нашим членкам-матерям. Культурно-освітній реферат при допомозі пані голови нашого Відділу влаштував імпрезу виключно тільки силами дітей наших членок у віці від 4-х до 14-ти років.

Вже сам вхід до залі Т-ва „Самопоміч“ впровадив усіх у святочний настрій. Над сценою видніє напис: „Многая Літа Любій Мамі!“, зроблений із квітів. Відкривається куртина й перед нашими очима показався український краєвид, де серед зелені й квітів стоїть лісова капличка з іконою Божої Матері, прикрашена вишивками, зеленню, кольоровими лентами, квітами в словічках і горіючою свічкою — символом палаючої любові до Небесної Неньки, Опікунки й Захитниці нашого Краю. Мимоволі дроз пройшла тілом, а до очей підійшла сльоза, — бо кожний із нас пригадав собі Рідний Край, де скрізь є подібні каплички, під теперішню пору певне поруйновані й збезчещені безбжницькою рукою.

Програма свята складалася трьох частин. Перша частина п.

заг. „В поклоні Матері Божій“ друга п. з. „Тобі Україно!“, а третя п. з. „Поклін Тобі, моя рідна Мамо!“ Програма обох перших частин поважна й настроя. На самому початку імпрези „Аве Марія“ фортепіянове сольо Шуберта у виконанні 14-літньої Марти Крамарчук дальше деклямації: Юра Ігорків „Небесна Мати“ і І. Савицька „Хто любить Україну?“ та відповідного змісту пісні у виконанні дівчаток і хлопчиків у віці від 8—13 років. Третя частина своєю програмою нагадувала Свята Матері, які відбувалися колись, давно, на наших рідних землях. Найперше дитинка привітала всіх приявних матерей, а опісля почалася дуже різноманітна й багата програма. Ми чули пісеньки й віршики, в яких виявлялась пошана й любов до рідної мами й дитячі бажання здоров'я й щастя. Були там і гавіки у виконанні менших дівчаток у віці від 4—8 років, були вправи обручачи у виконанні старших дівчаток у віці від 8—10 років, був національний танок „Гуцулочка“, хлопчики у віці від 5—8 років вправляли блакитно-жовтими прапорцями, а на кінець дуже мила своїм змістом сценка на одну дію нашого відомого дитячого поета і письменника Романа Завадовича п. заг. „Ангел на землі“. У сценці брали участь хлопчики й дівчатка у віці від 5—12 років і молоденька наша членка п. Оксана Цимбаліста у ролі Мами.

На закінчення Свята всі виконавці з китицями квітів заспівали своїм Мамам „Многая Літа!“ Це закінчення було справді дуже вродисте. Варто було бачити оцих всіх діточок, з яких кожне старалося якнайвище піднести свою китицю квітів, щоб Мама побачила, і як щиро й зі серцем співали вони „Многая Літа!“ Оце „Многая Літа“ скріплене голосами батьків і інших громадян витиснули в кожній мамі сльози радості й щастя, бо це спричинили малі діти своїм виступом на її честь. Тому то з особливим чуттям кожна мама тулила до себе свою донечку чи синочка, які обдаровували її квітами.

Усі діти виступали в національних одягах, навіть у сценці, Зайчик, Зайчиха і Вовчик були в вишиваних сорочках і шараварах, тільки у відповідних масках. Фортепіяновий супровід був у руках 14-літньої Марти Крамарчук. Спільною знімкою усіх виконавців разом зі своїми мамами закінчено імпрезу.

Як дуже нам приємно, що бодай раз у році могли ми зробити радість нашим членкам-матерям за труди у вихованні молодого покоління і за жертвенну працю для нашого товариства, для нашої громади і для нашого поневоленого народу.

А. Смеречинська

САН ФРАНЦІСКО, КАЛ.

Свято Матері

Відділ 62 ім. Віри Бабенко відновив свою діяльність. Першим проявом діяльності було Свято Матері, яке відбулося дня 25. квітня 1954 року.

Голова Відділу п. Ольга Шишка привітала гостей та перечитала програму свята. Реферат виголосила п. Марія Блищак на тему „Культ матері у чужих народів, а спеціально в українців“ Реферат був переплітаний слідуючими деклямаціями дітей із Сан Франціска: Юрій Приймак „Мати“ (Т. Шевченко), Марія Іськів „Моя Матуся“ (І. Савицька), Люба Жарська „Моїй Мамі“, Ярослав Блищак „Сон“ „Моїй Матінці“ (І. Савицька). Деклямацію „Казка“ спільно рецитували Ляля Жарська та п. Ольга Чато. На закінчення свята Ганя Жарська заграла на фортепіяні два вальси та танго.

62 Відділ СУА у Сан Франціско поміг улаштувати спільне свячене, яке справляв греко-католицький церковний комітет того ж самого дня. Богослуження відправив о. Винницький із Лос-Енджелос. Свячене та Свято Матері відбулися при досить численній участі гостей із Сан Франціска та околиці.

Варвара Кацуляк, секр

**ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ
ПЕРЕДПЛАТУ?**

Жінка з моєю долею

На письмовому столі розгорнено мапу й Олександр слідкує за фронтом. Радіо наставлене на чужі станції, щоб знати правду. Тоді вікна і двері зачинені, у кімнаті темно, тільки на підлозі видніє світляний прямокутник від шибки з назвами станцій.

— У давніх часах післаиці приносили вістку десь, кажім, один раз у місяць, — каже Олександр. Божедар бавиться в нього на колінах і що хвилини заповідає гордо: „Я буду вояком!“ — Потім газети повідомляли людей про все, що діється в світі щодня. Тепер маємо вістки що кілька годин і це нам видається ще за довго!

— Олександр, добре, але як до цього прийде? Ця воля, думаю...

— Коли прийде догідна хвилина, кожен із нас знає, що має робити...

— З „нас“?...

Кілька хвилин Олександр мовчки дивиться на мене.

— Віро, — каже він нарешті. — Я думаю, що прийшла хвилина, коли треба тобі сказати...

— Що сказати, Олександр?

— Памятаєш, Віро, як ми без свідків присягали собі в старій церкві?...

— Очевидно...

— Вже тоді я був у підпіллі...

— Ти?! У підпіллі?!

— Памятаєш Ксеницьку?

— Так, добре памятаю...

— Вона також. Я знаю, люди інакше думали... на щастя...

Його рука у темноті витягається до мене і м'яко торкається мого рамени.

— Я гордий, Віро, гордий, що ти вірила мені, а не людським наклепам!

Як це добре, що темнота ховає мої рум'янці сорому і дві пекучі краплинки в очах! Ах, ні Олександр, я не була такою ідеальною, я вірила, я тільки не хотіла вірити і вміла мовчати. Але пощо тобі це казати і каламути ти щастя тієї хвилини?!

Голос перших сирен, що несе

у собі жах, має і заповіт чогоси радісного.

— Що робите, коли загудити тривога? — питає знайомий.

— Напудруюся і йду в рови! — відповідаю.

— Певно! Все ж це миліше коли труп гарний!

І ми сміємося. Ми не лякаємося, бо наші серця повні надій.

Якось мимохідь чекається гудка сирен, що заповідають наближення ворожих літаків, їх щораз голоснішого гудіння і навіть бомб. Так чекається дощу в душну погоду. Коли вже літаки гудуть над нашими головами, я пригортаюся до вогкої стінки рова і вперто вірю, що мене може спасти моя власна думка „Тільки не вмерти тепер, коли приходить воля!“

Божедар повен захоплення. Він бавиться „у тривогу“ Він так радіє, коли фабричні гудки сповіщають тривогу. Хапає коржик і тікає.

— Ану, хто швидше! — пропонує нам.

Настрій у наших ровах, куди збігаються всі наші сусіди, можна перенести тільки при повному опануванні власних нервів. При тому чомусь завжди здається, що кожна бомба впаде саме там.

Як тільки гук стрясає повітрям, у ровах вибухає істеричний плач і писк. „Вже пропало! Слово честі, зараз на нас впаде!“ Коли гудіння літаків віддається, розпочинають оповідати жакливі новини. „Він ішов, прошу я вас, а придорожні рови були повні трупів... Бомба впаде на каменицю і поховала всіх людей у пивницях!... Стільки нещастя!... Це все ті українці! Вони такі бунтівники, хто б не панував, будуть незадоволені! Але вже викрито шпигунську сітку, вже нарешті буде спокій з тою бандою!“

— Коли член державного народу любить свою батьківщину і віддає за неї своє життя, то це герой, — каже несподівано Олександр. — Коли те саме відчу-

ває і робить член недержавного народу — тоді це бандит. Перший має військо, другий — банду. Чи це справедливо?

Над дощинками, що покладені на викопаних у землі ступенях видно, як у бігу мигають чийсь ноги. Але це помічаю тільки я. Слова Олександра більш несподівані, як сама бомба. Тишина, що наступає після них, має в собі щось несамолюбиве.

— Тут живе Олександр . ? — питають за кілька днів узброєні люди на порозі нашого дому. Зараз вони дбайливо переглядають усі кімнати, після чого командують: „Збиратися і з нами!“

Весь час обшуку я стою поруч письмового стола, ніби Лотова жінка. Не відриваю погляду від спокійного обличчя Олександра. Слухай — хочу сказати — слухай . , але цілком не можу видобути голосу. Ох, чому ж ти не міг вже востаннє стримати себе?! Записую у пам'яті кожен риси його обличчя, кожен зморшку на чолі і в кутках очей, темноблакитний відтінь на його бороді. Потім записую його рух, коли одягає плащ і похилюється над Божедаром.

— Вірунь, не плач! — каже майже весело і в той же сам час гостро: — Розумієш, що без цього неможлива воля!

— Без розмови!

Я стою поруч письмового стола і тоді, коли вже нікого нема. Ще снується дим із цигарки, що її покляли його пальці на попелничці. Мій слух ще ловить щораз більше втихаючі кроки. У мене таке враження, ніби підлога кудись тікає з-під моїх ніг. Я не відчуваю ще болю, тільки якийсь дивний тягар у серці та пустку в думках. Немає в мене ні бунту, ні жалю, хоч у цій хвилині чужі люди справді згасили блиск щастя в моїх очах. Я тільки вперто говорю собі: „Це в ім'я волі... Це в ім'я волі...“

2

Перед будинком пошти, де зупинялися автобуси, сидів на

валізці літній чоловік. Дивився задумано на потяг, який підїздив до станції, що була саме напроти пошти. Коли я наблизилася до нього, повернув голову в мій бік і спершу дивився на мене байдужими очима. Але в міру того, як я підходила ближче, його погляд ставав уважнішим, урешті він підвівся і промовив доволі несміливо:

— Grüss Gott, Frau Schulze.

Я відповіла „Grüss Gott“, хоч ніколи не бачила його, ні не чула прізвища, яким назвав мене. Я перейшла вулицю і зупинилася перед великим пляном міста, що був за склом кіоску. Над ним, як і скрізь у тому місті, була причеплена Олімпійська емблема — п'ять коліщаток сплетених двома рядами. Я всміхалася сама до себе, коли дивилася на криві, подвійні лінії, що уявляли собою вулиці міста. Пані Шульце! Хто ж ця пані Шульце, на яку я, правдоподібно, дуже схожа? Вона, очевидно, мешкає під одним із цих дахів довкола мене, живе щасливо з своєю сімєю на клаптику землі, що не знав у час війни, що це таке бомби, має якісь свої турботи і радощі, але головне має свою батьківщину. Вона щасливо сидить собі, оточена красою гір, не зазнала налетів, ні евакуації і не мусить іти до чужого суду, щоби з рамени його питати цілий світ: хто знає, де мій чоловік?

— Пробачте мені, прошу — вчула я голос за собою. На шибі кіоску, що за нею була мапа, я побачила відбитку знову того самого чоловіка, що хвилини дві тому величав мене панею Шульце. — Чи можу з вами говорити?

— Так, очевидно, — відповіла я здивовано і повернула до нього голову.

— Я бажав би, однак, вам це сказати... — промовив він не відразу і не дивився на мене. — Вчора я не міг цього зробити. Просто, я не був у силі. У вас був такий настрій... Але я йшов до вас із думкою, щоб сказати вам правду. Мій Боже! Я ж нарешті тому шукав за вами!

— Я не розумію вас, пане, а втім...

— Дозвольте мені сказати — промовив він швидко, майже налякано. — Я думаю, що це буде більше чесно з мого боку!

Він глипнув на мене, а потім похилив голову повен співчуття, як людина, що має сповістити сумну новину. Я бачила його нашвидкуруч здобуту цивільну одіж, військову „кепі“ й черевики, а на обличчі читала всі переходи війни, полону і ту особливу радість, що дає людині поворот до батьківщини.

— Я знаю, — промовив знову, а мені ставало щораз більше незручно виступати перед цією людиною в ролі незнаной мені пані Шульце. — Я знаю, вам буде боляче, але будьте мужні, прошу вас, будьте мужні! Мені теж не легко вам це сказати...

— Пане, я не...

— Ви мусите вірити, що перед вами ще багато ясних хвилин, хоч ваш чоловік не вернеться до вас ніколи!

Він сказав це швидко, сливе викрикнув, не дослухуючись до моїх слів і якимось вривано, задихано зідхнув, ніби людина, що досі несла тягар понад силу і нарешті скинула його. Тепер він поглянув на мене і я бачила в його очах прохання вибачити йому, співчуття, навіть біль і одночасно бажання підбадьорити мене.

Моя розмова з суддею, спомини про Олександра до того охопили мене, що в тій хвилині я справді повірила, що він говорить про мого чоловіка.

— Відкіля ви знаєте, що він не повернеться до мене ніколи? — спитала я несподівано для мене самої цілком тихим голосом.

— Послухайте мене — промовив він. Я знову повернулася обличчям до кіоску а він стояв за мною вдивлений у мої плечі й говорив уривано: — Я був разом з Алексом. Я це знаю напевно. Його викликали на переслухання і він більше не повернувся. Ми знали, що це значить. З багатьма так було.

— Його викликали на переслухання і він більше не повернувся... — повторила я поволі. Я цілком забула про паню

Шульце, до якої це відносилося. Ця вістка була особисто для мене, вона торкалася Олександра, вона говорила про мое життя. Мені навіть видалося, що це й є саме вислідом шукань суду й його рішення.

— Вам треба взяти себе в руки й починати нове життя, пані Шульце. Людина не сміє жити тільки споминами минулого й жаліти за ним! Не сміє оглядатись, а змагати вперед, все далі й далі! Для тих, що відійшли, потрібна тільки наша молитва пані Шульце...

Це чуже прізвище, що ним знову назвав мене, якимось цим разом не вразило мене і не викликало бажання заперечити цьому. Навпаки, ця якась незнайома мені пані Шульце була мені близькою, майже тотожною зі мною і тим самим я мала право приймати за неї вістки. Нас лучила наша втрата, наш біль, що скрізь на світі однаковий.

— Дякую, — сказала я, немов ця чужа історія мала якийсь звязок із моїм життям. — Навіть найгірша правда — краща від задурювань. Це моя думка.

— Ви знаєте — промовив він і намагався всміхнутись. — Після дощу завжди приходить погода, а людина повинна, щоб там не було, неодмінно чекати і сподіватися ясних хвилин. Тоді вони прийдуть, вони напевно ще прийдуть для вас, пані Шульце!

— Життя приходить, розквітає й минає, — промовила я і не знала, що він стоїть за моєю спиною. — Коли дивитися на те згори, тоді бачиться в цьому весь порядок світу і всю силу його віднови. Але для нас, що приходимо й минаємо, що ж залишається інше, як не використати кожную хвилину з любленою людиною і справляти їй радість, щоб ми могли спокійно самі відійти, або зменшити свій біль, коли вона залишить нас?!

Він дивився на мене щораз більше здивовано і я була переконана, що в душі він ніяк не міг погодити образу вчорашньої пані Шульце з сьогоднішнім.

Коли я віднайшла крамницю, в якій бажала купити щось для Божедарка, я знов була думками в дійсності і мала широко відчинені очі тільки на те, що було довкола мене. Що б тут знайти таке, що дало б йому радість, а в одночас змусило думати й комбінувати?

Крамниця була повна людей і я не тільки мала час підшукати щось підхоже, але мені навіть прийшлося чекати. Бажання покупців і уривки розмов знайомих, що зустрілися там, мішалися з собою й творили одноманітне гудіння.

— Не маєте блакитного кольору? Це саме, тільки блакитне...

— Я ще подумаю...

— Дякую вам, добре...

— Чи операція була необхідна?

— Ну, це справді незвичайне!

— ...але так несподівано, розумієте?

— Божа ласка, дійсно інакше годі думати! Щоб тут вас знайти!...

— Казав, що бачив мене, щось один раз ще там, у Тренчині, на Словаччині, вдома. Я спершу не знала, чого він бажав. Починав говорити і замовкав. Але, коли сказав, що повернувся з неволі, я відразу зрозуміла, що це післанець від Алекса! О, мій Боже! Мій чоловік ще може бути зі мною!

— Ну, нарешті все піде знову нормальним руслом, пані Шульце!

Я поволі оглянулася і глянула на жінку, що говорила за моєю спиною. Вона могла бути моїх років, на зріст трохи менша за мене, а її волосся було такого ж каштанового кольору, як і моє. Тільки, коли вона всміхалася, її очі стягалися в кутиках, а цього я не могла сказати про свої. Поруч неї стояв хлопець у віці мого Божедарка з виразом обличчя, притаманним для дітей, що не мають зрозуміння для розмов батьків із знайомими. Божедар теж мав такий вигляд, коли був зі мною і ми не купували книжок, чи речей, що цікавили б його, або я не присвячувала йому всієї своєї уваги.

Мені вдалося, ніби ця жінка цілком забула, чого вона зайшла до крамниці, тільки заглибившись у свої переживання раділа, що має кому висказати свою радість. Всміхаючись, вона кидала один за одним образочки з свого життя, ніби висвітлювала уривки якогось фільму. Перша зустріч, спільне життя, складні, веселі, чи грізні хвилини. Не так то давно я робила це саме у своїх думках. У цьому чужому фільмі не було для мене нічого нового, чи незнаного. Це був такий же вінок, що його з радощів і турбот сплела і для мене доля.

— Коли його взяли до війська — дійшла вона нарешті до останньої хвилини свого подружнього життя — ...коли його взяли... Мій Боже, я ж мусіла побороти свій біль! Ми всі вірили, що це для добра нашої батьківщини!

Я слухала цієї чужої історії, а в моїй душі будилося бажання включитися в розмову. „Дозвольте, пані, сказати вам кілька слів. Я повинна сказати вам щось важливе. Хоч тільки перед хвилиною я дізналася про ваше існування, то проте вже все знаю про ваше життя. Я думаю, вам необхідно знати правду про долю вашого чоловіка. Прийміть від мене спокійно цю жорстоку вістку, як зробила це я. Хіба ми не знали життя? Не були щасливі? Вже це саме повинно робити нас сильними навіть тоді, коли знаємо, що ми самі...“

— Все зло минуло, пані Шульце — відізвалася її співрозмовниця. — Тепер знову чекає вас радість!

— О, так! — відповіла, і я побачила в її очах два, такі знані мені, вогники щастя. — Вже сама свідомість цього, що мій чоловік живе, робить моє життя набагато легшим!

У цій хвилині всі мої думки що одна за одною склалися в моїй голові, почали якось засоромлено зникати, були ніби зайчики, що спішно втікають до сховищ перед появою мисливця. Зараз же я швидко повернулася і, залишаючи те, що

вибрала для Божедарка, спішно вийшла на вулицю.

Я взяла з собою таємницю, що її не скаже їй більше ніхто. Але... чи ж мала я право гасити блиск щастя в її очах?

Гарміш-Партенкірхен
1949

НОВІ ВИДАННЯ

Катерина Антонович: УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ОДЯГ. Практичні поради. Взорі. Вінніпег, 1954. Накладом Організації Українок Канади ім. О. Басарабової. Обгортка й рисунки Катерини Антонович.

Давно відчувалася потреба доброго підручника, що давав би загальне поняття про полтавське народне вбрання, що стало в нас репрезентативним народним одягом. І тому треба повітати ініціативу Організації Українок Канади ім. О. Басараб, що зважилася на таке видання. Авторка його — малярка Катерина Антонович, покористувалася солідними джерелами та зачерпнула із свого власного багатого знання народнього побуту.

Підручник дає точний опис полтавського народнього одягу, крій кожної частини його й дві таблиці двокольорових узорів. На підставі опису можна вже зладити собі одяг, що його звемо національним. При кожній частині авторка звернула увагу на загально поширені хиби його, як кучері при зачісці, стрічки спущені попереду чи черевички на високих каблучках. Жаль, що немає взору на вишивання плахти, а то спідниці зі шкотських тканин є також нещастям наших народніх строїв. Також шкода, що авторка не описала чоловічої сорочки. Тоді був би повний опис чоловічого вбрання, що обмежений тільки до вказівок, як шити шаравари.

Незвичайно цінна заключна стаття „Наші традиції“, де змальоване підложжя, з якого виросло наше народне вбрання. Авторка вяже розквіт його із

двома періодами нашої державності — княжою добою і гетьманщиною. І справді — найкращі типи його це гуцульський, що є відблиском княжої доби, і полтавський, що коріниться в традиціях гетьманщини.

Разом із кроєм народнього одягу, що його зладила кооператива „Плай“ у Торонті за ініціативою М. Велигорської і під

наглядом І. Кубарського — підручник К. Антонович може поставити правильно репрезентацію нашого національного одягу. Тому треба, щоб його придбали усі хорові та танкові гуртки та, згідно з його вказівками, направили хиби свого одягу. Пластовим гурткам може він послужити за підклад до вивчення його.

Л. Б.

ВІСТІ КОМІТЕТУ „МАТИ Й ДИТИНА“

УПОРЯДКУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ СТАНИЦЬ

Перший рік нашої допомогової акції закінчився. На конгресі МЖР у Гелсінкі ми могли вже здати задовільний звіт: 11 навчальних станиць і 300 дол. місячної допомоги.

Дбайливо й точно вплачували Відділи США свої місячні оплати. Завдяки цьому могли навчальні станиці безпечно плянувати і запровадити правильне навчання та добру господарку. Та тепер треба би впровадити певний плян, допомогти слабшим станицям, упорядкувати сильніші. Цим займається Об'єднання Українських Жінок у Німеччині. Делегатка ОУЖ відвідує садки й школи, приглядається навчанню, провірює господарку й відживу дітей.

Праця ОУЖ вимагає також фондів. ОУЖ змагає до того, щоб zatrudнити постійно інспекторку, яка дбала б про одностайне ведення навчальних станиць. Це давало б запоруку якнайкращого розвою нашої акції.

Над тим повинні також подумати Відділи США. Кожна допомогова акція вимагає адміністрації і громадської контролі, а її може найкраще провести Об'єднання Українських Жінок у Німеччині.

ДОПОМОГА НЮАРКУ

Цікаво zorganizував свою працю Комітет „Мати й Дитина“ в Ньюарку. Це невелика група жінок з п. Ольгою Салук на

чолі. Коли вони почули клич піддержки навчальних станиць у Німеччині, рішили заперестати висилку одягу й харчів, а перейняти опіку над якимсь садком. А щоб зібрати потрібні на те гроші, рішили по спільній нараді знайти охочих людей, що зобов'язалися б платити по кількадесять центів місячно на ту ціль.

Сказано — зроблено. Знайшлося 8 охочих збірщиць, що зголосили свої услуги. Ось їх прізвища в поазбучному порядку: Надія Бігун, Оксана Бемко, Анна Гнатиків, Ірина Лаврович, Мирослава Мандрусак, Наталя Осінська, Дарія Стасюк і Ольга Турянська. Виготовлено збіркові лісти й місячну вкладку 25 ц. Збірщиці поділили місто поміж себе: по дві-три вулиці, де живуть наші люди.

І почався наш „похід за кводер“, як це називають у Ньюарку. Збірщиця намітила собі знайомих і незнайомих, де треба постукати до дверей та до сумління. І здебільшого з успіхом. „Кводер“ — це невелика сума й його радо дають. Правда, дехто понарікає при тому на різні „драчки“, а дехто дозволить собі посумніватись, чи наші діти на скитальщині його дістануть. Та на те збірщиці мають готову відповідь: „Кводер“ — це так небагато! Ви ж його навіть не відчуваєте у тижневих видатках, а що говорити в місячних! А шодо того, чи дістануть його наші діти, то збірщиця носить із собою „Наше Життя“ із звітленням садку в Інгольштадті, де дбай-

лива п. Блянка Бачинська виписала навіть щоденний стравоспис садку. І взагалі — садок в Інгольштадті звітує дуже точно, так, що доля кожного цента нам відома.

Поволі збірщиці налаждали свою працю. Більшість жертводавців вплачує свій даток відразу на чотири місяці й це вже певна полегша збіркової роботи. Жертводавці вже їх радс зустрічають і збірка проходить щораз легше.

Місячно йде 20 дол. для садку в Інгольштадті. Лишається деяка готівка і з неї Комітет „Мати й Дитина“ обдаровує з нагоди Різдва й Великодня наших заслужених жінок у Німеччині. Около 20 їх уже дістало невеличкий грошовий дарунок (5 дол.).

Приходять зворушливі подяки і це знов спонука до дальшої збіркової праці.

Але це все вимагає точного книговодства. Є дбайливо ведена касова книга й є перегляд усіх лист, що їх мають на руках збірщиці. Контроля збіркової акції можлива кожної хвилини. Акція ведена чітко й упорядковано.

27 Відділ США гордий на свій Комітет „Мати й Дитина“. І хоч важко збірщицям нераз по праці в фабриці ходити по поверхах та збирати „кводри“, то все ж радує їх свідомість, що вони піддержують дітвора в Німеччині. Що завдяки їх праці гарно розвивається садок і завдяки дбайливому прововоді п. Блянка Бачинської став найкращим з усіх навчальних станиць. А діти — це наше майбутнє!

Комітет „Мати й Дитина“

ЖІНКИ БУДУЮТЬ ЗАЛІЗНИЦЮ

Емігрантський альбанський часопис, що виходить у Римі, подає, що розбудова залізниці Дурес-Ельбаса іде головно жіночими руками. Також гідроелектрична станція в Маті zatrudнює около 4.500 молодих дівчат при важких роботах. Країна намагається „догнати й перегнати“ захід використанням жіночих сил.

SPIRIT of FLAME

A COLLECTION OF THE WORKS OF
LESYA UKRAINKA

Translated by Percival Condy
Foreword by Clarence A. Manning

Ціна книжки \$5.00

Замовлення приймає

**Ukrainian National
Women's League
of America, Inc.**

909. N. Franklin St. Phila. 23, Pa.

ЗБІРНИКИ ДЛЯ ДОШКІЛЛЯ ТА ПЕРШИХ КЛАС ШКОЛИ

Весна . . . . . 50 ц.

Літо . . . . . 70 ц.

Осінь . . . . . 70 ц.

Зима . . . . . 50 ц.

Казки, віршики, інсценівки, гри
упорядкувала Марія Юркевич
Замовляти в ЦЕНТРАЛІ СУА

Вже появились
казочки й віршики з „Нашого Життя“

СОНЯШНІ ДНІ

Упорядкувала Марія Юркевич
Ціна 30 центів

Замовляти в Централі СУА

Вже вийшла з друку
ілюстрована збірка віршів
К. Перелісної

Для малят – про звірят

Ілюстрації Слави Сурмач
Ціна 60 центів

Замовляти в Централі СУА
909. N. Franklin St. Phila. 23, Pa.

THERE IS

A DIFFERENCE IN FUNERAL SERVICE

Established 1920

NASEVICH FUNERAL HOME

MRS. MICHAEL F. NASEVICH
MICHAEL E. NASEVICH

SURPASSING SERVICE

Air Conditioned for your comfort

No deserving Poor Refused

N. E. COR. FRANKLIN & BROWN STS.

PHILADELPHIA 23, PA.

УКРАЇНКИ В КАНАДІ, АМЕРИЦІ Й ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ!

Читайте і передплачуйте одинокий жіночий журнал у Канаді
„ЖІНОЧИЙ СВІТ“, який видає кожного місяця Організація
Українок Канади ім. Ольги Басарабової.

„ЖІНОЧИЙ СВІТ“ охоплює собою всі ділянки суспільного
життя, цікаві для українського жіноцтва. В ньому знайдете
статті на теми: культурно-освітні, виховні, організаційні, го-
сподарські й ін. Є в ньому і зразки укр. літератури та поезії.

„ЖІНОЧИЙ СВІТ“ дає також поради українським жінкам із
різних ділянок життя. Для дітей є окрема частина — т. зв.

„ДИТЯЧИЙ СВІТ“, в якій, крім листа до діточок від редак-
торки, є цікаві оповідання та гарні віршики. Журнал багато
ілюстрований. Річна передплата в Канаді й Америці \$2.50.

В інших країнах \$3.00.

Висилайте вашу передплату на адресу:

WOMAN'S WORLD

P. O. Box 791 — Winnipeg, Man., Canada

ВИДАВНИЦТВО ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО“

„БАГАТО НЕБА“

оголошує передплату на нову книжку Докії Гуменної
Це — репортаж про Америку очима новоприбульця.
„Сінерама“, передана не кольором, а словом. Прочи-
тавши цю книжку, читач відчує, що ніби він сам по-
бував у цих барвистих мандрах, а відчувши, негайно
захоче побачити власними очима всі ті дива.

Ваша передплата — одночасно й розбудова нашого
Видавництва.

Книжка матиме понад 200 сторінок. — Ціна книжки \$2.

Адреса: Адміністрація „Нашого Життя“

Видавництво Письменників „Слово“